

ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ

Β΄ ΤΑΞΗ ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ

ΕΝΟΤΗΤΑ 1^η

Α. ΚΕΙΜΕΝΑ

1^ο . Τι προσφέρει μια τέτοια περιπετειώδης εκδρομή στους συμμετέχοντες σε σχέση με τις συνηθισμένες εκδρομές; (μία παράγραφος με σύγκριση)

2^ο. Διαβάστε τους στίχους 205-412 της Οδύσσειας και σκεφτείτε γιατί ο Σλήμαν επέλεξε να διαβάσει τους συγκεκριμένους στίχους στους Ιθακησίους;

3^ο. Πιστεύετε ότι στον τόπο σας μπορεί κανείς να ανακαλύψει «αυθεντικούς Έλληνες»(μία παράγραφος με την τεχνική της αιτιολόγησης):

4^ο. Τι είδους πληροφορίες δίνονται για το νησί; Ποιες από αυτές σας παρακινούν να το επισκεφτείτε;

Β1. ΟΙ ΜΟΡΦΕΣ ΤΟΥ ΥΠΟΚΕΙΜΕΝΟΥ

ΠΡΟΤΑΣΗ	
ΟΝΟΜΑΤΙΚΟ ΜΕΡΟΣ:	ΡΗΜΑΤΙΚΟ ΜΕΡΟΣ- ΚΑΤΗΓΟΡΗΜΑ:
Το υποκείμενο και οι προσδιορισμοί του	Το ρήμα και τα συμπληρώματά του

Υποκείμενο: ο κύριος όρος της πρότασης που δηλώνει αυτό για το οποίο γίνεται λόγος (πρόσωπο, ζώο ή πράγμα), αυτό που ενεργεί (στα ενεργητικά ρήματα) ή παθαίνει (στα παθητικά ρήματα) ή βρίσκεται σε μία κατάσταση (στα ουδέτερα ρήματα)

Μορφές υποκειμένου

- ουσιαστικό
  - ουσιαστικοποιημένο επίθετο
  - αντωνυμία
  - κάθε λέξη ή πρόταση, με άρθρο ή χωρίς άρθρο, όταν παίρνουν τη θέση ουσιαστικού
- το υποκείμενο του ρήματος τίθεται ΠΑΝΤΑ σε πτώση ονομαστική
  - το υποκείμενο παραλείπεται συχνά όταν είναι α΄ ή β΄ προσώπου ή όταν εννοείται από τα συμφραζόμενα
  - τα απρόσωπα ρήματα έχουν για υποκείμενό τους μια ολόκληρη πρόταση

συμφωνία του ρήματος με το υποκείμενο

Το ρήμα συμφωνεί με το υποκείμενο στο πρόσωπο και τον αριθμό

Όταν υπάρχουν περισσότερα από ένα υποκείμενα το ρήμα μπαίνει σε πληθυντικό αριθμό και στο επικρατέστερο πρόσωπο (α΄ > β΄ > γ΄)

* προφορικές ασκήσεις

- Άσκηση 4, σελ. 15
- Άσκηση 2, σελ. 17

* Γραπτές ασκήσεις

- Τετράδιο εργασιών: κείμενο 3, άσκηση 1, 2, 3 σελ. 10,11

ΕΝΟΤΗΤΑ 1^η

ΤΡΟΠΟΙ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΠΑΡΑΓΡΑΦΟΥ

«Η ανάπτυξη μιας παραγράφου εξαρτάται από τη θεματική πρόταση. Αυτή θα σταθεί ο σίγουρος οδηγός, γιατί αυτή εκφράζει την κύρια ιδέα που θέλουμε να αναπτύξουμε. Μια παράγραφος δηλαδή ανάλογα με τη θεματική της πρόταση μπορεί να αναπτυχθεί με: ειδικές λεπτομέρειες, με παραδείγματα, με σύγκριση και αντίθεση, με αιτιολόγηση, με ορισμό, με διαίρεση, με αίτια και αποτελέσματα, με αναλογία και με συνδυασμό μεθόδων »

ΔΟΜΗ ΠΑΡΑΓΡΑΦΟΥ

- Κάθε παράγραφος αποτελείται από τρία στοιχεία:
  - Θεματική περίοδος
  - Σχόλια
  - Κατακλείδα
- Η θεματική πρόταση εκφράζει την κύρια ιδέα της παραγράφου. Τοποθετείται σε οποιαδήποτε θέση μες στην παράγραφο. Η πιο αποτελεσματική θέση είναι στην αρχή
- Οι λεπτομέρειες υποστηρίζουν και αναπτύσσουν τη θεματική πρόταση

ΤΡΟΠΟΙ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΠΑΡΑΓΡΑΦΟΥ

1. **Ορισμός:** ο συγγραφέας που αναπτύσσει τη θεματική του περίοδο με ορισμό πρέπει να απαντά στην υποτιθέμενη ερώτηση του αναγνώστη: «Τι εννοείτε με αυτό;»
2. **Διαίρεση:** συστατικά στοιχεία από τα οποία αποτελείται ένα αντικείμενο ή μια έννοια
3. **Σύγκριση-αντίθεση:** σύγκριση μεταξύ προσώπων, πραγμάτων, ιδεών ή αντίθεση
4. **Αιτιολόγηση:** ο συγγραφέας που αναπτύσσει τη θεματική του περίοδο με αιτιολόγηση πρέπει να απαντά στην υποτιθέμενη ερώτηση του αναγνώστη: «Γιατί συμβαίνει αυτό;»
5. Παράδειγμα-μαρτυρία
6. Αναλογία
7. Αίτιο – αποτέλεσμα
8. συνδυασμός μεθόδων

➤ **ΑΣΚΗΣΕΙΣ**

1. Να αναπτύξετε τις ακόλουθες θεματικές προτάσεις με τους τρόπους που σας ζητούνται:
  - «Το πάρτι που οργάνωσα με τόση φροντίδα κατέληξε σε πλήρη αποτυχία» με **αιτιολόγηση**
  - «Κατανάλωση είναι η χρήση αγαθών ή υπηρεσιών για την ικανοποίηση των αναγκών μας» με **ορισμό**
  - «Οι έφηβοι είναι βασικά εγωιστές» με **παραδείγματα**
  - «Η Παιδεία μας χωρίζεται σε στοιχειώδη, μέση και ανώτατη» με **διαίρεση**
  - «Διαφορετικά νιώθει κανείς πριν από τις εξετάσεις και διαφορετικά μετά» με **σύγκριση και αντίθεση**

2. Αφού διαβάσετε το κείμενο 7 στη σελ. 14 του Τετραδίου εργασιών αναπτύξτε μια παράγραφο με θέμα τη σύγκριση της ψηφιακής φωτογραφικής μηχανής με την κλασική

3. Τετράδιο Εργασιών, κείμενο 8, σελ. 15-16 άσκηση

Ενότητα 2^η

Α. ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΑ ΚΕΙΜΕΝΑ

- Να κάνετε την περίληψη του κειμένου 2 [η μητέρα συχνά εργάζεται] σε 80 -100 λέξεις.

Β1. ΕΓΚΛΙΣΕΙΣ ΣΤΙΣ ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΕΣ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

ΕΓΚΛΙΣΗ: τυπικά διαφοροποιούμενες ρηματικές δομές που συνδέονται με διαφορετική χαρακτηριστική λειτουργία – **μορφολογική έκφραση της τροπικότητας**

Η Ελληνική διαθέτει τρεις τυπικά διαφοροποιούμενες εγκλίσεις: **Οριστική έφυγες– Υποτακτική να φύγεις– Προστακτική φύγε**

Υποτακτική: παρουσίαση καταστάσεων ως επιθυμητών, ευκαίων, ζητούμενων. Εκφράζει επίσης εναντίωση, παραχώρηση, προσταγή. Η υποτακτική σημαδεύεται τυπικά με τη χρήση των μορίων **να ή ας** και με την επιλογή του αρνητικού μορίου **μη**.

Προστακτική: περιορίζεται στο β' πρόσωπο ενικού και πληθυντικού. Η προστακτική έγκλιση δεν έχει άρνηση. Για να δώσουμε μια αρνητική διαταγή και επομένως να εκφράσουμε απαγόρευση πρέπει να καταφύγουμε στην Υποτακτική: **να μη γράφεις**

ΤΕΤΡΑΔΙΟ ΕΡΓΑΣΙΩΝ

Άσκηση 1 και 2, σελ. 18

ΧΡΟΝΟΙ ΣΤΗΝ ΟΡΙΣΤΙΚΗ

ΧΡΟΝΙΚΗ ΒΑΘΜΙΑ			
ΠΟΙΟΝ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ	Παρελθόν	Παρόν	Μέλλον
Εξακολουθητικό	<i>Παρατατικός-></i> κάτι γινόταν στο παρελθόν εξακολουθητικά	<i>Ενεστώτας-></i> κάτι γίνεται στο παρόν εξακολουθητικά	<i>Εξακολουθ.μέλλοντας -></i> κάτι θα γίνεται στο μέλλον εξακολουθητικά
Συνοπτικό	<i>Αόριστος -></i> κάτι έγινε στο παρελθόν θεωρημένο συνοπτικά		<i>Στιγμιαίος μέλλοντας-></i> κάτι θα γίνει στο μέλλον θεωρημένο συνοπτικά
συντελεσμένο	<i>Υπερσυντέλικος -</i> >κάτι έγινε στο παρελθόν πριν από κάτι άλλο Χρησιμοποιείται αντί του Αορ. σε προτάσεις που περιέχουν επιρρ. που αναφέρονται σε μια συγκεκριμένη χρον. Στιγμή στο παρελθόν: <i>ήδη, κιόλας, δεν..ακόμη</i>	<i>Παρακείμενος</i> -> κάτι άρχισε στο παρελθόν αλλά υφίσταται και στο παρόν-> τονίζει την παροντική αναφορά	<i>Συντελεσμ.μέλλοντας -></i> κάτι θα γίνει στο μέλλον πριν από κάτι άλλο

- **ΟΛΟΙ** οι χρόνοι στην Υποτακτική και Προστακτική στις κύριες προτάσεις αναφέρονται στο **ΜΕΛΛΟΝ**.

Εσωτερική αύξηση: στους παρελθοντικούς χρόνους σύνθετων ρημάτων ανάμεσα στο προθετικό πρόθημα και το θέμα του ρήματος

- συλλαβική: τα προθήματα που λήγουν σε φωνήεν και χάνουν το τελικό φωνήεν πριν την αύξηση: απορρίπτω -> απέρριψα, επιβάλλω -> επέβαλα (εξαίρ: περί και προ)
- Φωνηεντική: υποχρεωτική στον Παρατατικό και Αόριστο του *υπάρχω*. Άλλα παραδείγματα: παραγγέλλω-> παρήγγειλα, απαντώ-> απήντησα, απεργώ -> απήργησα

Στα απλά ρήματα ΔΕΝ υπάρχει αύξηση. Το ε στα δισύλλαβα ρήματα είναι φορέας του τόνου στην τρίτη συλλαβή στους παρελθοντικούς χρόνους: *έφυγα* αλλά *φύγαμε*

ΟΙ ΧΡΟΝΟΙ ΣΤΙΣ ΑΛΛΕΣ ΕΓΚΛΙΣΕΙΣ ΠΛΗΝ ΤΗΣ ΟΡΙΣΤΙΚΗΣ

- **Στις ανεξάρτητες προτάσεις**
  - **υποτακτική**: όλοι οι χρόνοι αναφέρονται στο **μέλλον**
  - **προστακτική**: όλοι οι χρόνοι αναφέρονται στο **μέλλον**
    - **Στις εξαρτημένες- δευτερεύουσες προτάσεις ΟΛΟΙ** οι χρόνοι της υποτακτικής αναφέρονται:
      - στο παρόν, αν το ρήμα της κύριας πρότασης είναι παροντικού χρόνου
      - στο παρελθόν, αν το ρήμα της κύριας πρότασης είναι παρελθοντικού χρόνου
      - στο μέλλον, αν το ρήμα της κύριας πρότασης είναι μελλοντικού χρόνου
- οι χρόνοι των ρημάτων στην Υποτακτική και Προστακτική έχουν **το ίδιο ποιόν ενεργείας** που έχουν και στην οριστική

ΘΕΜΑ ΤΟΥ ΡΗΜΑΤΟΣ

Απαντούν 2 θέματα:

α) το ενεστώτα -> σχηματίζονται οι εξακολουθητικοί χρόνοι

β) το αοριστικό -> σχηματίζονται οι συνοπτικοί και οι συντελεσμένοι χρόνοι

- **ΑΣΚΗΣΕΙΣ**
  - Σελ. 19-> 1,2
  - ΣΕΛ. 20-> 2, 1, 2
  - ΣΕΛ. 21,22

ΕΝΟΤΗΤΑ 2^η

ΠΕΡΙΛΗΨΗ ΚΕΙΜΕΝΟΥ – ΠΛΑΓΙΟΤΙΤΛΟΙ

Ελάχιστη απόσταση .....μέγιστη απόσταση				
Απλή πύκνωση	Πληροφοριακή Περιγραφική περίληψη	Αξιολογική περίληψη	Επιλεκτική περίληψη	Συνθετική Περίληψη
Συντάσσεται σαν να έγραψε ο συγγραφέας το αρχικό κείμενο με λιγότερα λόγια διατηρώντας την οπτική γωνία, το είδος και τον τρόπο οργάνωσης του αρχικού κειμένου	Συνοψίζει αλλά και αναλύει το αρχικό κείμενο με φράσεις όπως: « <i>Ο συγγραφέας θέλει να δείξει...</i> » αποδίδοντας αντικειμενικά το περιεχόμενο και τον τρόπο οργάνωσης αρχικού κειμένου	Περιέχει και αξιολογικές κρίσεις για το αρχικό κείμ. Π.χ. « <i>Ο συγγραφέας πολύ σωστά επισημαίνει</i> »	Συνοψίζει ή και αξιολογεί ορισμένο/-α είδος/-η πληροφοριών ή τμήματα του αρχικού κειμένου	Συνοψίζει ή και αξιολογεί ολόκληρα –ή τμήματα από διαφορετικά – κείμενα, π.χ. συνθετικές δημιουργικές εργασίες

➤ **Κατανόηση – επεξεργασία αρχικού κειμένου**

- **α' ανάγνωση:** εντοπίζεται και καταγράφεται το **νοηματικό κέντρο** του κειμένου
- **β' ανάγνωση:** παρακολούθηση της σειράς εξέλιξης των γεγονότων – ιδεών **παράγραφο προς παράγραφο**
- **τεχνική πλαγιότιτλων** (ανιχνεύεται η βασική δομή της παραγράφου)

ΜΕΡΗ ΑΡΧΙΚΟΥ ΚΕΙΜΕΝΟΥ	ΣΥΝΗΘΕΙΣ ΑΝΑΔΙΑΤΥΠΩΣΕΙΣ
πρόλογος	<i>Στην αρχή / στον πρόλογο / αρχικά / στο αρχικό επεισόδιο / στην πρώτη εικόνα + επισημαίνει, αποδέχεται, περιγράφει, ιστορεί, αναφέρεται</i> <i>Η</i> <i>Αρχίζει την περιγραφή/ ξεκινά την ιστορία του / Η ιστορία του ξεκινά με..</i>
Κυρίως μέρος 1 ^η ενότητα 2 ^η ενότητα κ.τ.λ.	<i>Στη συνέχεια / στο κύριο μέρος / στην πρώτη ενότητα / στη δεύτερη ενότητα + ρήματα</i> <i>Η</i> <i>Συνεχίζοντας την αφήγησή του / στο επόμενο επεισόδιο παρουσιάζεται / η επόμενη εικόνα αναφέρεται σε / στη συνέχεια της ιστορίας αναπαριστά / το μεγαλύτερο μέρος της περιγραφής αφιερώνεται σε / το βασικό θέμα αναλύεται / ως επιμέρους ιδέες αναφέρονται / οι διευκρινιστικές λεπτομέρειες που σχετίζονται με τη βασική θέση / σε αντίθεση με όσα αναφέρθηκαν παραθέτει / η αιτιολόγηση του προβλήματος βασίζεται σε / ως βασικές συνέπειες θεωρούνται κ.τ.λ.</i>
επίλογος	<i>Καταληκτικά / τέλος / συμπερασματικά / εν κατακλείδι / κλείνοντας / συμπεραίνοντας / στον επίλογο / στο καταληκτικό επεισόδιο / στην τελική εικόνα + ρήματα</i> <i>Η</i> <i>Η περιγραφή κλείνει / ολοκληρώνοντας την αφήγησή του / το διήγημα τελειώνει κ.τ.λ.</i>

Περίληψη κειμένου 4

Το κείμενο μας ενημερώνει για το ρόλο και τη λειτουργία των παιδικών χωριών S.O.S. Συγκεκριμένα, επισημαίνει ότι τα παιδικά χωριά S.O.S. παρέχουν φροντίδα και αγάπη σε παιδιά που στερούνται δικής τους οικογένειας. Τονίζεται επίσης ότι στην επιλογή των παιδιών δεν έχουν θέση φυλετικές και θρησκευτικές διακρίσεις, ενώ καταβάλλεται προσπάθεια τα χωριά αυτά να κτίζονται κοντά σε κατοικημένες περιοχές, προκειμένου να βρίσκονται σε άμεση αναφορά με την κοινωνία. Τέλος, υπογραμμίζεται ότι τα παιδικά χωριά S.O.S. φιλοξενούν και φροντίζουν τα παιδιά μέχρι την πλήρη κοινωνική και επαγγελματική τους αποκατάσταση

X

Λεξιλόγιο

Παίρνουν αύξηση

-η: τα ρήματα: *έρχομαι, πίνω, είμαι, ξέρω, θέλω*

-ει: τα ρήματα: *βλέπω, λέω, έχω*

ΤΕΤΡΑΔΙΟ ΕΡΓΑΣΙΩΝ

Σελ. 19, κειμ.2: να αποδώσετε περιληπτικά –σε 80 λέξεις – το περιεχόμενο του κειμένου

Σελ. 23, κειμ.4: να αποδώσετε περιληπτικά –σε 60 λέξεις – το περιεχόμενο του κειμένου

Σελ. 24, κειμ. 5: να αποδώσετε περιληπτικά –σε 80 λέξεις – το περιεχόμενο του κειμένου

ΕΝΟΤΗΤΑ 3^η

Ενεργητική – παθητική φωνή

Η τυπική χαρακτηριστική χρήση της **ενεργητικής φωνής** είναι να δηλώνει ότι το υποκείμενο ενεργεί.

Η τυπική χαρακτηριστική χρήση της **παθητικής φωνής** είναι να δηλώνει ότι το υποκείμενο δέχεται την ενέργεια.

Αλλά στην ενεργητική φωνή

-Μερικά ενεργητικά μεταβατικά ρήματα μπορεί να εκφράζουν μεν μια ενέργεια αλλά δεν έχουν αντίστοιχη παθητική φωνή π.χ. **φέρνω, μαλώνω, φωνάζω**

-Μερικά ενεργητικά μεταβατικά ρήματα δεν εκφράζουν ενέργεια αλλά κατάσταση π.χ.: **πιστεύω, μοιάζω**

- υπάρχουν ρήματα με καταλήξεις ενεργητικής φωνής που δεν εκφράζουν ενέργεια και εμφανίζονται σε αμετάβατες δομές π.χ.: **μένω, τρέμω**

- μερικά ρήματα με καταλήξεις ενεργητικής φωνής δεν εκφράζουν ενέργεια αλλά κάποια αίσθηση ή αντίληψη π.χ.: **πονώ, νιώθω, ακούω, βλέπω, ξέρω**. Μερικά από τα ρήματα αυτά όπως το **ακούω, βλέπω, ξέρω** μπορεί να είναι και μεταβατικά ενώ μερικά από αυτά, όπως το **ακούω** μπορούν να εμφανίζονται και στην παθητική φωνή.

- υπάρχουν ρήματα ενεργητικής φωνής τα οποία απαντούν σε μεταβατικές και σε αμετάβατες δομές όπως τα **περπατώ, τρέχω, γελώ, πεθαίνω, ζωντανεύω**

Αλλά στην παθητική φωνή

Ενώ η ενεργητική φωνή χρησιμοποιείται για να εστιάσει την προσοχή στην ενέργεια του ρήματος, η παθητική χρησιμοποιείται, για να δώσει έμφαση στο αποτέλεσμα της ενέργειας.

Η παθητική φωνή χρησιμοποιείται περισσότερο στον επίσημο, επιστημονικό ή δημοσιογραφικό λόγο ιδίως όταν δεν είναι απαραίτητο να αναφερθεί ο δράστης της ενέργειας ή όταν εννοείται εύκολα από το περιβάλλον.

Ο κόσμος δε θεωρεί τους πολιτικούς έντιμους

Οι πολιτικοί δε θεωρούνται έντιμοι (από τον κόσμο)

Αποθετικά ρήματα

Ρήματα παθητικής φωνής με ενεργητική σημασία που μπορεί να είναι είτε **μεταβατικά: θυμάμαι, δέχομαι, λυπάμαι, φοβάμαι, περιποιούμαι**, είτε **αμετάβατα: έρχομαι, κοιμάμαι, κουράζομαι, ξεκουράζομαι, γίνομαι**

Μερικά από τα μεταβατικά αποθετικά ρήματα μπορούν να εμφανίζονται και ως αμετάβατα: **λυπάμαι, φοβάμαι κ.α**

Άρα η διάκριση των φωνών γίνεται βάσει των καταλήξεων των ρημάτων.

ΣΥΖΥΓΙΕΣ ΡΗΜΑΤΩΝ

Α΄ συζυγία: τα ρήματα που τονίζονται στην παραλήγουσα στο πρώτο πρόσωπο οριστικής ενεργητικού ενεστώτα και στην προπαραλήγουσα στο πρώτο ενικό πρόσωπο οριστικής παθητικού ενεστώτα

Ενεστωτικό θέμα	Αοριστικό θέμα Ε.Φ.	Αοριστικό θέμα Π.Φ.	Παραδείγματα
Φωνήεν	-σ-	-στ-, -θ-	Σείω, έσεισα, σείστηκα
-ε-	-ευσ-	-ευστ-	Εμπνέω, ενέπνευσα, εμπνεύστηκα
-β-, -π-, -ππ-, -φ-, -φτ-	-ψ-	-φτ-	Βάφω, έβαψα, βάφτηκα
-αυ-ευ-	-αψ-, -εψ- -αυσ-, -ευσ-	-αυτ-, -ευτ-	Γιατρεύω, γιάτρεψα, γιατρεύτηκα Δεσμεύω, δέσμευσα, δεσμεύτηκα
-γ-, -γγ-, -χ-, -κ-, -χv-	-ξ-	-χτ-	Δείχνω, έδειξα, δείχτηκα
-δ-, -θ-	-σ-	-στ-	Πείθω, έπεισα, πείστηκα
-σσ-, -ττ-	-ξ-	-χτ-	Κηρύσσω, κήρυξα, κηρύχτηκα
-ζ-	-σ- -ξ-	-στ- -χτ-	Εξετάζω, εξέτασα, εξετάστηκα Πειράζω, πείραξα, πειράχτηκα
-v-	-σ-, -v-	-θ-, -στ-, -vθ-	Ντύνω, έντυσα, ντύτηκα Κλείνω, έκλεισα, κλείστηκα Μολύνω, μόλυνα, μόλυνθηκα

-αιν-	-αν-, -υν-, -ασ-, -ησ-	-ανθ-, -αθ-, -ηθ-	Τρελαίνω, τρέλανα, τρελάθηκα Παθαίνω, έπαθα, παρασταίνω, παράστησα, παραστήθηκα
-αρ-, -ιρ-	-αρισ-, -ιρισ-, -αρ-, -ιρ	-αριστ-, -ιριστ-	Σοκάρω, σοκάρισα, σοκαρίστηκα

Β΄ συζυγία: τα ρήματα που τονίζονται στην λήγουσα στο πρώτο πρόσωπο οριστικής ενεργητικού ενεστώτα και στην παραλήγουσα στο πρώτο ενικό πρόσωπο οριστικής παθητικού ενεστώτα

Α΄ τάξη	Β΄ τάξη
-ώ, -άς, -ά -ιέμαι, -ιέσαι, -ιέται	-ώ, -είς -εί -ούμαι ή -άμαι, -άσαι, άται

Ενεργητικό αοριστικό θέμα	Παθητικό Αοριστικό θέμα	Παραδείγματα
-ησ-	-ηθ-	Γεννώ -γέννησα-γεννήθηκα
-ασ-	-αστ-	Κρεμώ-κρέμασα-κρεμάστηκα
-εσ-	-εστ-	Τελώ-τέλεσα-τελέστηκα
-εσ-	-εθ-	Επαινώ-επαίνεσα-επαινέθηκα
-αξ-	-αχτ-	Κοιτώ-κοίταξα-κοιτάχθηκα
-ηξ-	-ηχτ-	Τραβώ-τράβηξα-τραβήχθηκα
-ασ-	-αστ	Ξεχνώ -ξέχασα-ξεχάστηκα

- Πολλά ρήματα της β΄ συζυγίας κλίνονται στην ενεργητική φωνή και κατά την πρώτη και κατά τη δεύτερη τάξη: *μιλείς & μιλά, πατείς & πατά, συζητείτε & συζητάτε*
- Η τάξη που θα ακολουθήσουν μερικά ρήματα κανονίζεται κάποτε:
  - α. Από τη σημασία του: *λειτουργά ο παπάς **αλλά** λειτουργεί μια υπηρεσία*
  - β. Από το φωνητικό τους τύπο: *κουνάς, ξεκινάς αλλά κινείς*
  - γ. Από τα αν είναι απλά ή σύνθετα με αχώριστα μόρια: *μιλάς ή μιλείς **αλλά** συνομιλείς, πονάς ή πονείς **αλλά** συμπονάς, χωράς ή χωρείς **αλλά** προχωρείς*

ΑΣΚΗΣΕΙΣ

- Τετράδιο εργασιών

- σελ. 26,27 -> κείμενο 1, άσκ. 1,2,3

- κείμενο 2 σελ. 27 – 28-> άσκ. 1

- κείμενο 3, σελ. 28-29 -> άσκ. 1,2

- Σχολικό βιβλίο

- να αποδώσετε περιληπτικά το περιεχόμενο του κειμένου 2, σελ. 4

ΕΝΟΤΗΤΑ 3^η ΦΩΝΕΣ & ΣΥΖΥΓΙΕΣ ΡΗΜΑΤΩΝ

Να βρείτε σε ποια φωνή και συζυγία ανήκουν τα ακόλουθα ρήματα.
Μιλάτε, κατεβαίνουμε, χτυπιέμαι, κοιτάζεις, αφήνει, γλεντάμε, βασανίζομαι, νυστάζουν, χτυπάνε, προσποιούνται, τραγουδάτε, θυμάσαι, θύμωσα, χτενιζόμουν, θα τηλεφωνήσω, έχει αρπάξει, ειδοποίησε, γαυγίζει, λησμόνησαν, αφορά, εκτύπωσα, διέγραψα, σηκωθήκαμε, έχει κοιμηθεί, μαγείρευες, τακτοποιούσα, έπλυναν, θα ακουμπήσω, θα έχουν οδηγήσει, διασχίζουν, πιστεύεις

ΡΗΜΑ	ΦΩΝΗ	ΣΥΖΥΓΙΑ

Ξύπνησε [ ]! απ' το βύθισμά του αλλά τώρα μια άλλη δύναμη, πιο ισχυρή, φάνηκε [ ]! να τον τραβάει [ ]! απ' την ανοιχτή πόρτα του κινηματογράφου σαν να τον ρουφούσε. [ ]! Ήταν το άσπρο πανί στον απέναντι τοίχο, δέκα φορές πιο μεγάλο από το δικό του πανί, του Καραγκιόζη του, στο πλυσταριό του σπιτιού του. Η καρδιά του χτύπησε. [ ]! Δεν κατάλαβε [ ]! Πότε βρέθηκε [ ]! καθιστός στην καρέκλα του. Είχε μπλέξει [ ]! τα δάχτυλα των δυο του χεριών και τα έσφιγγε [ ]! δυνατά απ' την αγωνία του. Ύστερα άκουσε τη φωνή της Ανθούλας: "Σ' αρέσει;" Απάντησε [ ]! υπόκωφα: "Πότε θ' αρχίσει;"

Πηγή: Ντίνος Δημόπουλος, Ο Σαρλό και το αθάνατο νερό (διασκευή)

Τώρα ο κινηματογράφος άρχισε να γεμίζει. [ ]! Άντρες, γυναίκες και παιδιά όρμαγαν [ ]! βιαστικοί και έτρεχαν [ ]! ποιος να κάτσει [ ]! στην καρέκλα που διάλεξε [ ]! και φώναζε [ ]! και τους δικούς του να κάτσουν δίπλα, ο πασατεμπάς διαλαλούσε [ ]! τον πασατέμπο του: «Εδώ ο ζεστός κι ο φρέσκος», ο κύριος τελώνης φώναξε [ ]! «Δυο τσιτσιμπίρες, παρακαλώ» [ ]!, γινόταν οχλοβοή κι από το γραμμόφωνο ακουγόταν [ ]! δυνατά το τραγούδι....

Πηγή: Ντίνος Δημόπουλος, Ο Σαρλό και το αθάνατο νερό (διασκευή)

ΕΝΟΤΗΤΑ 3^η

Το άσυνθετικό:

Διακρίνονται οι ακόλουθες περιπτώσεις:

- αλλαγή στο θέμα της λέξης. Στην ουσία πρόκειται για χρήση του αρχαίου ελληνικού θέματος: *πατρογονικός, μητρόπολη*
- στα ρήματα η αλλαγή στη μορφή της λέξης, όταν χρησιμεύει ως άσυνθετικό προκύπτει από τη χρήση του αοριστικού θέματος αντί του ενεστωτικού: *φυγόππος, σπαραξικάρδιος*
- όσον αφορά στα άκλιτα η αλλαγή στη μορφή τους, όταν χρησιμεύουν ως άσυνθετικό, ανήκει στην κατηγορία μορφοφωνολογικών μετατροπών. Έτσι, έχουμε την αλλαγή του αντί σε ανθ-: αντί + υπολοχαγός -> ανθυπολοχαγός

ΦΙΛΙΑ

ΦΥΛΛΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

ΑΪΟΜΑΔΑ

«Οι ερευνητές»

Αναλαμβάνετε μια έρευνα με θέμα «**Η Φιλία στα Κοινωνικά Δίκτυα**». Αξιοποιώντας το περιβάλλον του google drive και συγκεκριμένα το λογισμικό ηλεκτρονικής φόρμας “google form”, να συντάξετε ένα ερωτηματολόγιο, το οποίο θα απευθύνεται στους συμμαθητές σας και το οποίο θα διερευνά τον τρόπο με τον οποίο τα κοινωνικά δίκτυα επηρεάζουν τις φιλίες των νέων σήμερα. Στη συνέχεια, να καταγράψετε τα συμπεράσματά σας, τα οποία θα δημοσιευτούν στην ηλεκτρονική εφημερίδα του σχολείου σας.

ΒΪΟΜΑΔΑ

«Οι μουσικοί»

<https://www.youtube.com/watch?v=gIULO30LZ30#t=39>

Ακούστε το τραγούδι «**Εγώ κι εσύ μαζί**» που πρωτακούστηκε στο “**Toy Story 1**”. Αφηγηθείτε μια ιστορία στο τέλος της οποίας οι ήρωες θα μπορούσαν να τραγουδάνε αυτό το τραγούδι. **Ανεβάστε την ιστορία σας στο ιστολόγιο της τάξης σας.**

Εγώ κι εσύ μαζί

Εγώ κι εσύ μαζί

Εγώ κι εσύ μαζί

Όταν η τύχη σου θα 'ναι φευγάτη
και συ μακριά απ' το ζεστό σου κρεβάτι

Τότε θυμήσου τη χρυσή συμβουλή

Εγώ κι εσύ μαζί

Εγώ κι εσύ μαζί

Εγώ κι εσύ μαζί

Εγώ κι εσύ μαζί

Τα βάσανά σου είναι και δικά μου
και για τους δύο μας χτυπάει η καρδιά μου

Δuo φιλαράκια με μία ψυχή

Εγώ κι εσύ μαζί

Εγώ κι εσύ μαζί

Μπορείς αν θες
να βρεις πιο έξυπνους φίλους
Να 'ναι μεγάλοι και πιο δυνατοί
Μπορείς!
Αλλά να ξέρεις τη δικιά μου αγάπη
δε θα στη δώσει φιλαράκο κανείς

Κι όσο περνάνε και φεύγουν τα χρόνια
και η φιλία μας θα μένει αιώνια
Είναι γραπτό μας μοίρα κοινή
Εγώ κι εσύ μαζί
Εγώ κι εσύ μαζί
Εγώ κι εσύ μαζί

Γ΄ΟΜΑΔΑ

«Οι κινηματογραφόφιλοι»

Παρακολουθήστε το τέλος της ταινίας «Καζαμπλάνκα». <https://www.youtube.com/watch?v=rms2C9NCz1w>. Στο φινάλε ο Ρικ λέει στο Λούι: «Λούι, πιστεύω ότι αυτή είναι η αρχή μιας πολύ όμορφης φιλίας.». Πώς πιστεύετε ότι θα μπορούσε να εξελιχθεί η φιλία μεταξύ των δύο ανδρών; Δημιουργήστε μια ψηφιακή αφήγηση (μπορεί να χρησιμοποιηθεί το εργαλείο storybird).

Δ΄ΟΜΑΔΑ

«Οι φιλόλογοι»

1. Αναζητήστε στους συμφραστικούς πίνακες της Ανεμοσκάλας λογοτεχνικά κείμενα όπου απαντά η λέξη «φιλία». Ποιο από αυτά θα επιλέγατε να δημοσιεύσετε σε ένα αφιέρωμα που κάνει η εφημερίδα του σχολείου σας στη «Φιλία»;

<http://www.greek-language.gr/digitalResources/literature/tools/concordance/index.html>

2. Αναζητήστε στην Πύλη για την Ελληνική Γλώσσα κείμενα στα οποία συναντάμε το λήμμα «φιλία». Σε ποιο κειμενικό είδος ανήκουν; http://www.greek-language.gr/greekLang/modern_greek/tools/corpora/index.html

5^η ΟΜΑΔΑ

«Οι καρτουνίστες»

Ξαναδιαβάστε το επεισόδιο ανάμεσα στον Μικρό Πρίγκηπα και την αλεπού (σχολικό βιβλίο σελ.44-45). Δημιουργήστε μια σελίδα κόμικς που να αναδιηγείται το διάλογο Μικρού Πρίγκηπα και Αλεπούς. Θα σας βοηθήσει το απόσπασμα από τη σειρά κινουμένων σχεδίων που ακολουθεί:
<https://www.youtube.com/watch?v=BATALc7ReSw#t=100>.

ΦΙΛΙΑ

Φύλλο εργασίας

<https://www.youtube.com/watch?v=qIULO30LZ30#t=39>

1. Ακούστε το τραγούδι «Εγώ κι εσύ μαζί» που πρωτοακούστηκε στο “Toy Story 1”. Αφηγηθείτε μια ιστορία στο τέλος της οποίας οι ήρωες θα μπορούσαν να τραγουδάνε αυτό το τραγούδι. Ανεβάστε την ιστορία σας στο ιστολόγιο της τάξης σας.

Εγώ κι εσύ μαζί

*Εγώ κι εσύ μαζί
Εγώ κι εσύ μαζί
Όταν η τύχη σου θα 'ναι φευγάτη
και συ μακριά απ' το ζεστό σου κρεβάτι
Τότε θυμήσου τη χρυσή συμβουλή
Εγώ κι εσύ μαζί
Εγώ κι εσύ μαζί*

*Εγώ κι εσύ μαζί
Εγώ κι εσύ μαζί
Τα βάσανά σου είναι και δικά μου
και για τους δύο μας χτυπάει η καρδιά μου
Δυο φιλαράκια με μία ψυχή
Εγώ κι εσύ μαζί
Εγώ κι εσύ μαζί*

*Μπορείς αν θες
να βρεις πιο έξυπνους φίλους
Να 'ναι μεγάλοι και πιο δυνατοί
Μπορείς!
Αλλά να ξέρεις τη δικιά μου αγάπη
δε θα στη δώσει φιλαράκο κανείς*

*Κι όσο περνάνε και φεύγουν τα χρόνια
και η φιλία μας θα μένει αιώνια
Είναι γραπτό μας μοίρα κοινή
Εγώ κι εσύ μαζί
Εγώ κι εσύ μαζί
Εγώ κι εσύ μαζί*

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

2.Αναζητήστε στους συμφραστικούς πίνακες της Ανεμοσκάλας λογοτεχνικά κείμενα όπου απαντά η λέξη «φιλία». Ποιο από αυτά θα επιλέγατε να δημοσιεύσετε σε ένα αφιέρωμα που κάνει η εφημερίδα του σχολείου σας στη «Φιλία»;

<http://www.greek-language.gr/digitalResources/literature/tools/concordance/index.html>

.....

.....

.....

.....

3. Ξαναδιαβάστε το επεισόδιο ανάμεσα στον Μικρό Πρίγκηπα και την αλεπού (σχολικό βιβλίο σελ.44-45). Παρακολουθήστε το απόσπασμα από τη σειρά κινουμένων σχεδίων που ακολουθεί: <https://www.youtube.com/watch?v=BATALc7ReSw#t=100> και απαντήστε στην ερώτηση: Πώς αλλάζει τη ζωή μας η Φιλία;

.....

.....

.....

.....

4. Περιγράψτε μια σκηνή γέλιου και διασκέδασης που ζήσατε πρόσφατα με τους φίλους σας.

.....

.....

.....

.....

5.Σε μια σελίδα του ημερολογίου σας γράφετε για τον πιο καλό σας φίλο ή φίλη
Α.Πότε και κάτω από ποιες συνθήκες άρχισε η φιλία σας;

.....

.....

.....

Β. Ποια είναι τα χαρακτηριστικά του φίλου/φίλης σας;

.....

.....

.....

Γ.Ποιες δυσκολίες ή κρίσεις πέρασε η φιλία σας

.....

.....

.....

Δ.Ποιες σκέψεις κάνετε για το μέλλον της φιλίας σας;

.....

.....

ΕΝΟΤΗΤΑ 4^η

Β1. οι διαθέσεις του ρήματος

Διάθεση = η ενέργεια, το πάθημα ή η κατάσταση του υποκειμένου του ρήματος

- **ενεργητική:** το υποκείμενο ενεργεί: δράστης
- **παθητική:** το υποκείμενο παθαίνει – εξαίρεται η ίδια η δράση
- **μέση:** το υποκείμενο ενεργεί και η ενέργεια γυρίζει στο ίδιο: και δράστης και δέκτης της ενέργειας

α. Μέσα αυτοπαθή: η ενέργεια του υποκειμένου γυρίζει άμεσα στο ίδιο:
Η αδερφή μου ντύνεται

β. Μέσα πλάγια: Το υποκείμενο ενεργεί για τον εαυτό του έμμεσα, δηλ. μέσω άλλου: *Χτενίζομαι στο κομμωτήριο*

γ. Μέσα αλληλοπαθή: η ίδια ενέργεια δύο ή πολλών υποκειμένων πηγαίνει από ένα στο άλλο: *ο Γιώργος και ο Γιάννης τσακώνονται*

- **ουδέτερη:** το υποκείμενο βρίσκεται σε μία κατάσταση: ούτε δράστης, ούτε δέκτης ενέργειας

ποιοτικό αίτιο

απαντά με τις εξής μορφές:

1. από + αιτιατική. Αυτό το προθετικό σύνολο δε δηλώνει πάντα ποιοτικό αίτιο. Π.χ.:
Ο ληστής προδόθηκε από το συνεργό του (ποιοτικό αίτιο). Ο ληστής προδόθηκε από ένα σημάδι στο δεξί του χέρι. (προθετικό σύνολο της αιτίας)
2. σε + αιτιατική (με ρηματικά επίθετα σε –τος) *Είναι σεβαστός σε όλους*
3. με + αιτιατική (με παθητικές μετοχές που λήγουν σε –μενος): *Χώμα δροσισμένο με δροσιάς αγέρι*
4. μερικές φορές σε μετοχές παρακειμένου είναι ενωμένο με το άσυνθετικό ηλιοκαμένος

μεταβατικά ρήματα – αμετάβαρα ρήματα

μεταβατικά ρήματα: τα ρήματα που δέχονται αντικείμενο ως συμπλήρωμά τους

αμετάβαρα ρήματα: τα ρήματα που δε δέχονται αντικείμενο ως συμπλήρωμά τους

μεταβατικά δίπτωτα ρήματα

? αιτιατική (άμεσο) + γενική ή εμπρόθετο (έμμεσο): *Ο Γιάννης έδωσε ένα βραχιόλι της Μαίρης*

? αιτιατική (άμεσο) + αιτιατική ή εμπρόθετο (έμμεσο) . Το άμεσο αντικείμενο είναι το πρόσωπο ή το προσωποποιημένο πράγμα ή το έμψυχο: *Ο Γιάννης διδάσκει τον Πέτρο χορό*

σύστοιχο αντικείμενο: το αντικείμενο που έχει την ίδια σημασία και συχνά και ετυμολογική συγγένεια με το ρήμα: *Στη γιορτή όλοι φορούσαν επίσημα ρούχα*

κατηγορούμενο του αντικειμένου: όταν ένα ρήμα συντάσσεται με δύο αιτιατικές, από τις οποίες η μία είναι αντικείμενο και η άλλη κατηγορούμενο στο αντικείμενο. Αυτό το διαπιστώνουμε καλύτερα, αν μετατρέψουμε το ενεργητικό ρήμα σε παθητικό, οπότε το αντικείμενο γίνεται υποκείμενο και η άλλη αιτιατική γίνεται κατηγορούμενο. *Θα ορίσουμε εσένα επιμελητή -> Εσύ θα ορισθείς επιμελητής*

γενική προσωπική: γενική ονόματος προσώπου ή συνήθως προσωπικής αντωνυμίας που συνάπτεται με απρόσωπα ρήματα και απρόσωπες εκφράσεις (αλλά και με μεταβατικά και αμετάβαρα ρήματα) και φανερώνει το πρόσωπο στο οποίο αναφέρεται η ενέργεια του ρήματος: *Μου είναι αδύνατο να το κάνω αυτό.*

? **ΑΣΚΗΣΕΙΣ**

Σελ. 68 σχ.βιβλίου

Σελ. 34 – 37 κείμενο 1 και κείμενο 2 στο τετράδιο εργασιών

ΕΝΟΤΗΤΑ 4^η

ΣΥΝΟΧΗ ΕΥΡΥΤΕΡΟΥ ΚΕΙΜΕΝΟΥ

Εξαρτάται:

1. είδος κειμένου (περιγραφή, αφήγηση, επιχειρηματολογία)
2. σκοπός επικοινωνίας
3. αποδέκτης
4. περικειμενικές συνθήκες επικοινωνίας

ΣΥΝΕΚΤΙΚΟΤΗΤΑ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟΥ – ΣΥΝΟΧΗ ΜΟΡΦΗΣ

-**Συνεκτικότητα**: νοηματική συνάφεια ανάμεσα στις προτάσεις, στις περιόδους και τις παραγράφους του κειμένου – λογική ακολουθία των νοημάτων

Άξονες αλληλουχίας:

- ενότητα χώρου και χρόνου
- συνέχεια της δράσης των προσώπων
- λογική με την οποία εκτίθενται τα περιστατικά
- σχέση αιτίου – αιτιατού
- ακολουθία χρόνων στα ρήματα
-

-**Συνοχή**: σύνδεση των προτάσεων, των περιόδων, των παραγράφων, των τμημάτων του κειμένου κυρίως με χρήση διαρθρωτικών λέξεων/ φράσεων αλλά και με επαναλήψεις λέξεων και φράσεων, αντωνυμίες, νοηματική συνάφεια ανάμεσα σε όσα προηγούνται και σε όσα έπονται

➤ **Τρόποι για να πετύχουμε συνεκτικότητα/συνοχή:**

- χρήση **διαρθρωτικών λέξεων και εκφράσεων** που σηματοδοτούν καθαρά τις σχέσεις συνοχής:
- ✓ **δηλαδή, με άλλα λόγια, κτλ** –εισάγουν επεξήγηση
- ✓ **αν και, εντούτοις, εξάλλου, άλλωστε, ωστόσο, αντίθετα** –που αντιθέτουν
- ✓ **και, επίσης, πρώτο, δεύτερο,**-που προσθέτουν
- ✓ **επομένως, συνεπώς, λοιπόν** –που εισάγουν συμπέρασμα
- ✓ **έπειτα, αργότερα, όταν, κτλ.** –που δηλώνουν χρονικές σχέσεις
- **επανάληψη λέξης ή φράσης**
- **παράλειψη λέξης ή φράσης** που ήδη αναφέρθηκε
- **αντικατάσταση μιας λέξης με αντωνυμία**
- **χρήση συνυπώνυμων και υπερωνυμών**
- **χρήση του όλου και των μερών του** (προκαταβολή, υπόλοιπο -> συνολική αμοιβή)
- **χρήση γενικότερου όρου** (φοιτητές, σπουδαστές -> σπουδάζουσα νεολαία)
- **χρήση λέξεων που ανήκουν στον ίδιο χώρο και παρουσιάζου νοηματική συγγένεια** (δραχμές, ποσό, συνολική αμοιβή)

ΤΕΤΡΑΔΙΟ ΕΡΓΑΣΙΩΝ: άσκηση σελ.38

ΔΙΑΒΑΖΩ ΚΑΙ ΓΡΑΦΩ: Ένας φίλος σας μου μένει μακριά σας γράφει ότι σκέφτεται να εγκαταλείψει το σχολείο. Γράψτε του μια επιστολή τονίζοντας τους λόγους, για τους οποίους πρέπει να το συνεχίσει

ΕΝΟΤΗΤΑ 4^η

ΔΙΑΘΕΣΕΙΣ ΤΟΥ ΡΗΜΑΤΟΣ

Να βρεις τη διάθεση των ρημάτων στις ακόλουθες προτάσεις

1. Η ωραία Ελένη **γεννήθηκε** από τη Λήδα.
2. Νίκο, πάλι **αφαιρέθηκες**;
3. Ο Γιώργος όλη τη μέρα **κάθεται**
4. Ο Γιώργος **χτύπησε** την πόρτα
5. Κάθε πρωί **πλένεται** με κρύο νερό
6. Η Ελένη **χτενίζει** την κούκλα της.
7. Ο Γιώργος **χτύπησε**.
8. Το δωμάτιο **θερμαίνεται** από το κλιματιστικό.
9. Η Λήδα **γέννησε** την ωραία Ελένη.
10. Η Ελένη **ντύνεται** μπροστά στον καθρέφτη.
11. **Να πλύνεις** το αυτοκίνητο.
12. Αυτή τη στιγμή **ξεκουράζομαι**
13. Μην **πετάτε** τα χαρτιά στο πάτωμα.
14. **Πάρε** αμέσως τηλέφωνο την αστυνομία!
15. Η Στέλλα **πετάχτηκε** για λίγο στη γειτόνισσα.
16. Η σύμβαση **υπογράφηκε** από τον υπουργό.
17. Αυτή τη στιγμή η μητέρα μου **βάφεται**.
18. Το δέντρο **χτυπήθηκε** από κεραυνό.
19. Ο παππούς **αποκοιμήθηκε** στον καναπέ!
20. **Έφυγα** τρέχοντας.
21. Το αεροπλάνο **πετάει** ψηλά στον ουρανό.
22. **Σκέκεται** ακίνητος σαν άγαλμα.
23. **Ζούσαν** ήσυχα και μονιασμένα.
24. Ο Νίκος **γέμισε** τις τσέπες του με πέτρες.
25. Ο ταχυδρόμος **παρέδωσε** την επιστολή.
26. Η περιοχή **γέμισε** από σκουπίδια
27. **Απογοητεύτηκα** τόσο πολύ!
28. Ο πιλότος **προσγείωσε** το αεροπλάνο.
29. Όλα τα αρχεία **κάηκαν** από τη φωτιά.
30. **Αγκαλιάστηκαν** και **φιλήθηκαν**.
31. Πρέπει να **τρίψουμε** το πάτωμα, για να γυαλίσει.
32. **Τρίβομαι, τρίβομαι** και δε βγαίνει το μελάνι από το στυλό.
33. **Τρίφτηκε** το πάτωμα;
34. **Να ετοιμάσεις** τα μαθήματα για αύριο.
35. Τώρα, **ετοιμάζομαι** και κατεβαίνω.
36. Όλα όσα βλέπετε **ετοιμάστηκαν** από τους μαθητές.

37. **Να καταστρέψεις** όλα τα έγγραφα.
38. **Καταστρέφεις** άδικα με αυτή τη συμπεριφορά.
39. **Καταστράφηκαν** ολόκληρα χωριά από τις πλημμύρες.
40. Να **κουνάς** την κούνια μέχρι να κοιμηθεί το παιδί.
41. Μην **κουνιέσαι**, παιδί μου! Κάθισε ήσυχα.
42. Όλο το σπίτι **κουνήθηκε** από το σεισμό.

Να βρεις στο κείμενο τη διάθεση των ρημάτων.

Χτες το βράδυ δεν **κοιμήθηκα** [ ] σχεδόν καθόλου.
Ξαγρύπνησα [ ] στον καναπέ και **περίμενα** [ ] το γιο μου.
Κατά τα ξημερώματα επιτέλους **άκουσα** [ ] τα βήματά του στο διάδρομο.
Γρήγορα γρήγορα **σηκώθηκα** [ ] από τον καναπέ
και **πήγα** [ ] στο δωμάτιό μου.
Μετά από λίγο **μπήκε** [ ] κι ο κανακάρης μου στο σπίτι.
Πήγε στην κουζίνα, **άναψε** [ ] το φως, χωρίς να
τον **νοιάζει** [ ] τίποτα.
Μες στην απροσεξία του **έριξε** [ ] κι ένα πιάτο.
Ούτε τα σπασμένα δε **μάζεψε**. [ ]
Τα **παράτησε** [ ] και **πήγε** [ ] για ύπνο.
Λες και **θα μαζεύονταν** [ ] από τα ξωτικά.

Ο μυκηναϊκός πολιτισμός **αναπτύχθηκε** [ ] την εποχή του χαλκού.
Οι αρχαιολόγοι **σκέφτηκαν** [ ] την ονομασία μυκηναϊκός, από τις Μυκήνες.
Στην ακρόπολη των Μυκηνών **βρέθηκαν** [ ] οι πλούσιοι βασιλικοί τάφοι.
Δε **σώζονται** [ ] ανάκτορα της εποχής των βασιλικών τάφων. Τα ανάκτορα
που **βλέπουμε** [ ] σήμερα στις Μυκήνες **χτίστηκαν** [ ] γύρω
στο 1400 π.Χ.
Ο μυκηναϊκός πολιτισμός **δέχθηκε** [ ] την επίδραση του μινωικού πολιτισμού
της Κρήτης. Όμως οι Μυκηναίοι δεν **αδρανούν** [ ].
Αν και **επηρεάστηκαν** [ ] από τους
Κρήτες **επινόησαν** [ ] και οι ίδιοι πάρα πολλά, ιδίως στην αρχιτεκτονική.

ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΓΡΑΠΤΟΥ ΛΟΓΟΥ

Για τη μαθητική εφημερίδα σάς ζητούν να γράψετε ένα σύντομο άρθρο στο οποίο θα παρουσιάζεται τα προβλήματα του σχολείου σας και στη συνέχεια τις προτάσεις σας για τη βελτίωση του στο άμεσο μέλλον.

Απαραίτητα στοιχεία άρθρου

- τίτλος ή και υπότιτλος
- α' παράγραφο – θέμα άρθρου και οι πλευρές του θέματος που θα αναπτυχθούν
- σε κάθε παράγραφο και από μια πτυχή του θέματος
- επίλογος: συνοψίζει όσα αναλύθηκαν ή εξάγονται συμπεράσματα
- ή στην αρχή ή στο τέλος αναγράφεται το όνομα του αρθρογράφου και η ειδικότητά του

στοιχεία για το θέμα

πρόλογος

- ξεκινάς από ένα κρίσιμο πρόβλημα του σχολείου σου: *«Είμαστε στα μέσα Νοέμβρη και ακόμη δεν έχουν έρθει όλοι οι καθηγητές, με αποτέλεσμα να μη διδασκόμαστε όλα τα μαθήματα» / «Γυμναστική υπό σκληρές καιρικές συνθήκες. Τι με κρύο, τι με βροχή εμείς γυμναζόμαστε υποχρεωτικά στο προαύλειο λόγω έλλειψης αίθουσας γυμναστικής» κ.α.*
- κάνεις μια εισαγωγή στο θέμα σου: *«Όλοι απαιτούν από εμάς να είμαστε καλοί και συνεπείς μαθητές και να αγαπάμε το σχολείο και τη μάθηση. Λίγοι όμως αναρωτιούνται πόσο δύσκολο είναι αυτό, όταν έχουμε να παλέψουμε με τα τόσο σοβαρά προβλήματα του σχολείου μας»*

Κυρίως θέμα

1^η παράγραφος

Προβλήματα υποδομής: έλλειψη αιθουσών διδασκαλίας, προβληματικές οι υπάρχουσες αίθουσες διδασκαλίας, έλλειψη αίθουσας πολλαπλών χρήσεων με Η/Υ για όλους τους μαθητές, βιβλιοθήκη, επιτραπέζια παιχνίδια – καθαριότητα – πληκτικές και μουντές οι σχολικές αίθουσες

2^η παράγραφος

Προβλήματα λειτουργίας σχολείου: καθυστερούν οι τοποθετήσεις καθηγητών, με αποτέλεσμα να χάνονται πολλές διδακτικές ώρες

Το μάθημα πληκτικό και ανιαρό – δεν κινητοποιείται το ενδιαφέρον μας

3^η παράγραφος

Πιέσεις στην τοπική αυτοδιοίκηση να διαθέσει χρήματα για τη βελτίωση της κτηριακής υποδομής σχολείου μας

Η μαθητική κοινότητα να εργαστεί σε συνεργασία με τους καθηγητές μας, για να γίνει το σχολείο πιο όμορφο και πιο ελκυστικό σε όλους μας

4^η παράγραφος

Αξιοποίηση των νέων τεχνολογιών –διαδίκτυο-, για να κάνει το σχολείο μας ένα ουσιαστικό άνοιγμα στην κοινωνία και τον κόσμο – επαφή με άλλα σχολεία – ανταλλαγή απόψεων, προβληματισμών

Οι καθηγητές να προσαρμόζουν το μάθημα στις ιδιαίτερες ανάγκες και ενδιαφέροντα κάθε μαθητή

Επίλογος

Συμπεράσματα: κανένα πρόβλημα δεν είναι άλυτο, αρκεί να δουλέψουμε όλοι

ΕΝΟΤΗΤΑ 5^η

Οι βαθμοί των επιθέτων και επιρρημάτων – η σύγκριση

Παραθετικά επιθέτου: συγκριτικός + υπερθετικός βαθμός

Η ποσοτική σχέση μεταξύ του α΄όρου σύγκρισης και του β΄όρου σύγκρισης μπορεί να είναι τριών ειδών:

- ο α΄όρος υπερέχει ποσοτικά του β΄όρου (**συγκριτικός και υπερθετικός βαθμός υπεροχής**)

Για να κάνετε πάλι χρήση της απαλλαγής για πρώτη κατοικία, πρέπει το νέο σπίτι που θα αγοράσετε να είναι μεγαλύτερο από το παλιό.

ο α΄όρος υστερεί ποσοτικά του β΄όρου (**συγκριτικός και υπερθετικός βαθμός υστέρησης**): λιγότερο + επίθετο

Είναι η φιλελεύθερη πολιτική λιγότερο αναποτελεσματική από τη γραφειοκρατική;

- Οι δύο όροι σύγκρισης είναι ίσοι (**σύγκριση ισότητας**)

Το επίπεδο των δύο τελευταίων του ταινιών είναι το ίδιο χαμηλό με το επίπεδο των προηγούμενων

Εξίσου, το ίδιο + επίθετο

➤ ο συγκριτικός βαθμός υπεροχής των επιθέτων

πιο + θετικός βαθμός επιθέτου

μονολεκτικό τύπο ΔΕ σχηματίζουν:

- τα επίθετα σε: -ής, -ιά, -ί -ης, -α, -ικο, -άς/-ής, -ού, -άδικο / -ήδικο / - ούδικο τα άκλιτα και οι μετοχές

➤ ο σχετικός υπερθετικός υπεροχής

υποδεικνύει ότι το πρόσωπο / πράγμα που δηλώνει η ονοματική φράση κατέχει συγκριτικά στο μεγαλύτερο βαθμό την ιδιότητα που του αποδίδει το επίθετο και

σηματίζεται ακριβώς με τον ίδιο τρόπο όπως ο συγκριτικός αλλά με την προσθήκη του οριστικού άρθρου μπροστά του.

➤ ο απόλυτος υπερθετικός υπεροχής

Χρησιμοποιείται, για να τονίσει μια εξαιρετική ιδιότητα που κατέχει το αναφερόμενο πρόσωπο ή πράγμα και σχηματίζεται συνήθως με την κατάληξη –τάτος. Αποτελεί όμως λόγιο τύπο, χρησιμοποιείται πολύ λιγότερο από το συγκριτικό και το σχετικό υπερθετικό και δε σχηματίζεται σε όλα τα επίθετα. Στη θέση του χρησιμοποιείται συχνότερα το *πολύ/ πάρα πολύ/ ιδιαίτερα / εξαιρετικά κ.α. + θετικός βαθμός*.

Β΄ ΟΡΟΣ ΣΥΓΚΡΙΣΗΣ

- από + αιτιατική (όταν πρόκειται για ονοματική φράση)
- γενική, κυρίως όταν πρόκειται για αντωνυμία
- παρά + ονοματική φράση στην πτώση του α΄όρου σύγκρισης αλλά και με οποιαδήποτε άλλη φράση

Η μητέρα τους δίνει περισσότερα χρήματα του Νίκου παρά της Ελένης

Είναι πιο σωστό να λες την αλήθεια παρά να λες ψέματα

- ❖ ο β΄όρος σύγκρισης μπορεί να εισάγεται με «από» μόνο αν η δεύτερη πρόταση έχει ουσιαστικοποιηθεί με την προσθήκη του ουδέτερου οριστικού άρθρου: *Είναι πιο σωστό να λες την αλήθεια από το να λες ψέματα*.

- Από + ουδέτερη αοριστολογική αντωνυμία *ό,τι* ή αοριστολογική ποσοτική αντωνυμία *όσος* -> σύγκριση μεταξύ δύο προτάσεων στην οριστική

Η Όλγα είναι περισσότερο πεισματάρα από ό,τι είναι η Ελένη.

- με, όπως + όνομα ή πρόταση, τόσο .... όσο στην περίπτωση σύγκρισης ισότητας

Οι Βάσεις του 1990 ήταν εξίσου υψηλές με το 1995

Νιώθεις το ίδιο μόνος μετά την αποτυχία όπως και πριν

Η ψυχολογία του παίχτη εξακολουθεί να είναι εξίσου κακή όσο και η φυσική του κατάσταση

- ο β΄όρος σύγκρισης συχνά **παραλείπεται**, όταν είναι αυτονόητος ή όταν μπορεί να εννοηθεί από τα συμφραζόμενα: *Θα προτιμούσα ένα μπλουζάκι με μακρύτερα μανίκια, Η πιο ψηλή κορφή είναι το όρος Έβερεστ.*

- ο β΄όρος σύγκρισης συχνά διατυπώνεται **βραχυλογικά**: *Αυτό είναι μικρότερο από το μέσο συνολικό (ενν. Ποσοστό ανεργίας)*

Β΄συνθετικό

Τα ουσιαστικά ως β΄συνθετικό δίνουν σύνθετα ουσιαστικά (ξυλόσομπα), επίθετα (σκληρόκαρδος), επιρρήματα (κατακούτελα)

Τα ρήματα ως β΄συνθετικό δίνουν σύνθετα ρήματα (ανεβοκατεβαίνω), ουσιαστικά (οργανοπαίχτης)

Τα επίθετα ως β΄συνθετικό δίνουν σύνθετα επίθετα (κατακίτρινος, κοντόχοντρος)

Οι μετοχές ως β' συνθετικό δίνουν σύνθετες μετοχές (πολυσυζητημένος)

Τα επιρρήματα ως β' συνθετικό δίνουν σύνθετα επιρρήματα (προχτές, μεθαύριο)

ΑΣΚΗΣΕΙΣ

Τετράδιο Εργασιών: σελ. 40 - 44

ΕΝΟΤΗΤΑ 5η - Φύλλο Εργασίας

A. Να σχηματίσετε τα παραθετικά των επιθέτων που ακολουθούν

Λαμπερή _____

Ακριβής _____

Τίμιος _____

Σταθερός _____

Επιμελής _____

Παχύς _____

B. Να αντικαταστήσετε τα περιφραστικά παραθετικά με τον μονολεκτικό τους τύπο:

Πολύ ωραία μας τα λες _____

Η πιο καλή έκθεση στην τάξη θα βραβευτεί _____

Το πρόγραμμα αυτό είναι πιο βολικό _____

Είναι πολύ επιεικής και τον εκμεταλλεύονται όλοι _____

Η θέση μου είναι πιο σαφής από την δική σου _____

Ήταν το πιο γλυκό μωρό που είχα δει ποτέ μου _____

Γ. Βρείτε ποια από τα παρακάτω επίθετα δεν σχηματίζουν παραθετικά και κατατάξτε τα στην σωστή

κατηγορία

Πολύτεκνος, άτυχος, θαλάσσιος, ελληνικός, άνισος, επίγειος, μαλαματένιος, αιώνιος, σπουδαίος, χθεσινός.

Ύλη καταγωγή χρόνος/τόπος στερητικό α- κατάσταση σταθερή

Δ. Βρείτε τον α' και β' όρο σύγκρισης στις ακόλουθες προτάσεις :

Το νερό είναι βαρύτερο από το λάδι

Καλύτερα να πας εσύ μαζί του παρά εγώ

Ο αδερφός μου είναι τρία χρόνια μεγαλύτερός μου

Αγαπάει την κόρη του περισσότερο κι απ' τη ζωή του

Είναι προτιμότερο να μην μιλήσεις παρά να μαλώσετε

E. Συμπληρώστε τις παρακάτω προτάσεις με β' όρο σύγκρισης:

Νοιώθω πιο βολικά τώρα .....

Τα αγόρια γενικά είναι καλύτερα στα μαθηματικά.....

Θέλω περισσότερο να σπουδάσω μηχανικός.....

Η ομάδα του σχολείου μας είναι πιο προπονημένη

.....

ΣΤ. Να συνθέσετε τα παρακάτω συνθετικά:

Εν + πείρα _____ Όλος + πλευρά _____

Πέντε + ημέρα _____ Αν + οδύνη _____

Πολύ + δύναμη _____ Μετά + αύριο _____

Υπό + γη _____ Ένα + ρουφώ _____

Επί + όνομα _____ Δύο + όροφος _____ ΕΡΓΑΣΙΑ.

Να υπογραμμίσετε τα επίθετα στις παρακάτω φράσεις και να γράψετε τους άλλους δύο βαθμούς στην ίδια πτώση, στον ίδιο αριθμό και στο ίδιο γένος.

1. Κάθε φιλία δεν είναι πάντα αληθινή και μόνιμη. Πολλοί συνδέονται με έναν άνθρωπο, επειδή τους είναι χρήσιμος. Άλλοι πάλι, επειδή τους είναι ευχάριστος.
2. Το καλύτερο απόκτημα απ' όλα στη ζωή ενός ανθρώπου είναι ένας φίλος ειλικρινής. Όταν σε μια κρίσιμη καμπή του βίου επιχειρούμε κάτι πολύ σοβαρό, έχουμε ανάγκη από έναν καλόγνωμο σύμβουλο και αυστηρό κριτή.
3. Οι ειλικρινείς φίλοι δοκιμάζονται ιδιαίτερα στις δύσκολες ώρες.

Να αντικαταστήσετε τα μονολεκτικά παραθετικά με τον περιφραστικό τους τύπο και το αντίστροφο.

1. Το πιο απλό που μπορείς να κάνεις είναι να μη μιλάς,
2. Το πιο καλό διήγημα θα βραβευτεί.
3. Πολύ ωραία μάς τα είπες.
4. Πρέπει να είσαι πολύ καλός μαθητής, αν θέλεις να πάρεις την υποτροφία.
5. Ελάχιστοι τουρίστες επισκέφτηκαν φέτος το νησί μας.
6. Τον γνωρίζω πολύ λίγο και έτσι δεν μπορώ να ξέρω το χαρακτήρα του.
7. Πρέπει να είσαι πιο επιεικής, αν θέλεις να σε συμπαθούν τα παιδιά.
8. Θέλω να είσαι πάρα πολύ ειλικρινής απέναντι μου.
9. Το επιχείρημα σου είναι σαφέστατο.
10. Αυτό ήταν το πιο γλυκό κρασί απ' όσα έχω δοκιμάσει.

4. Να συμπληρώσετε τα κενά με το αντώνυμο επίθετο ή επίρρημα στον ίδιο βαθμό.

1. Η αδελφή σου είναι μεγαλύτερη ή.....από σένα;
2. Ο προϊστάμενος σου στη νέα σου θέση είναι καλύτερος ή ..... από τον προηγούμενο;
3. Οι νεότεροι πρέπει να λαμβάνουν υπόψη τους τη γνώμη των.....
4. Μερικές φορές το πιο περίπλοκο πρόβλημα έχει την.....λύση.
5. Οι πινακίδες της Τροχαίας ορίζουν όχι μόνο το ..... επιτρεπόμενο όριο ταχύτητας αλλά και το ελάχιστο.
6. Αν και δούλεψε πάρα πολύ, ανταμείφθηκε.....

5. α) Να σχηματίσετε σύνθετα επίθετα ισοδύναμα με τον υπερθετικό βαθμό των επιθέτων της Β" στήλης χρησιμοποιώντας ως πρώτο συνθετικό τις λέξεις της Α" στήλης. β) Να χρησιμοποιήσετε μέσα σε φράσεις τις σύνθετες λέξεις που σχηματίσατε.

Α"

θεός, όλος, υπέρ, κατά, παν-, τρις, πέντε

Β"

καθαρός έτοιμος ορφανός τρελός βέβαιος γυμνός γαλανός ένδοξος

6. Να συμπληρώσετε τα κενά με το συγκριτικό ή τον υπερθετικό βαθμό των επιθέτων, επιρρημάτων και μετοχών που δίνονται σε παρένθεση.

1. Ο Κώστας είναι.....(προκομμένος) από το Γιώργο.
2. Ο γάιδαρος είναι.....(υπομονετικός) ζώο.
3. Το καλοκαίρι φέτος ήταν..... (θερμός) των τελευταίων πενήντα χρόνων.
4. Ήπιαμε.....(λίνο) και γι' αυτό δε φοβόμαστε το αλκοτέστ.
5. Ο.....(καλός) μαθητής της τάξης ήταν ο Δημήτρης.
6. Ήμουν.....(ευτυχισμένος) άνθρωπος του κόσμου, όταν έμαθα πως πέρασα στο Πανεπιστήμιο.
7. Σου υποσχέθηκα πως θα πάμε.....(ύστερα).
8. Λυπούμαι.....(βαθιά) για την απώλεια του πατέρα σας.

9. Η επίδοση του είναι.....(κακός) της τάξης.

10. Πεινούσα.....(πολύ) και γι' αυτό δεν μπορούσα να κοιμηθώ.

ΕΝΟΤΗΤΑ 5^η

Οργανωτικό μοντέλο περιγραφής

Περιγραφή: στατικός, «φωτογραφικός» τύπος απεικόνισης του πραγματικού που αποδίδει το «είναι» ενώ **αφήγηση:** δυναμικός τύπος που αποδίδει το «γίνεσθαι»

Βήματα περιγραφής

- κατηγοριοποίηση αντικειμένου (σε ποια λογική κλάση ανήκει)
- υποκατηγοριοποίηση αντικειμένου (ποια άλλα ομοειδή ανήκουν σε αυτήν την κλάση)
- περιγραφή καθαυτήν (τα γνωρίσματα που διαφοροποιούν το αντικείμενο από τα ομοειδή του):
χωρική ακολουθία: από πάνω προς τα κάτω, από δεξιά προς αριστερά ενώ όταν η περιγραφή γίνεται σε συμβολικό επίπεδο προτιμάται το οργανωτικό πρότυπο της λογικής ακολουθίας: από τα απλά στα σύνθετα, από τα λιγότερο σημαντικά στα περισσότερα σημαντικά

γλώσσα περιγραφής

- κυριαρχία επιθέτων (για απόδοση μόνιμων ιδιοτήτων) ή επιρρημάτων (για απόδοση προσωρινών ιδιοτήτων)
- κυριαρχία Ενεστώτα και εξακολουθητικό ποιόν ενεργείας.
- Συχνή χρήση βοηθητικών ρημάτων (είμαι)

Αφήγηση

- σχέσεις αιτιότητας: *επειδή, αφού, καθώς, ενώ, έτσι κ.τ.λ.*
- σχέσεις χρονικής συνάφειας: *ύστερα, πριν, εν τω μεταξύ, στη διάρκεια κ.τ.λ*
- κυριαρχεί ο Αόριστος και το συνοπτικό ποιόν ενεργείας

σελ. 84, άσκ. 3

Τετράδιο Εργασιών: σελ. 46: να συντάξετε ένα φανταστικό βιογραφικό σημείωμα δικό σας

Σελ, 47 – άσκηση, σελ. 48 - άσκηση

διεύθυνση και τηλέφωνα

ΟΝΟΜΑ

- **Προσωπικές πληροφορίες**
- **Οικογενειακή κατάσταση:**
- **Εθνικότητα:**
- **Ηλικία:**
- **Τόπος γέννησης & διαμονής:**
- **Γονείς:**
- **Σπουδές**
- **Διακρίσεις**
- **Εργασιακή εμπειρία**
- **Γλώσσες & Λοιπά προσόντα/ ενδιαφέροντα**

ΕΝΟΤΗΤΑ 6^η

ΠΡΟΣΩΠΙΚΕΣ ΑΝΤΩΝΥΜΙΕΣ

Ασθενείς προσωπικές αντωνυμίες (αδύνατοι τύποι)

Είναι μονοσύλλαβες και άτονες. Χρησιμοποιούνται, όταν ο ομιλητής ή ο γράφων δε θέλει να δώσει έμφαση στην αντωνυμία. Μια ασθενής προσωπική αντωνυμία μπορεί

α) να λειτουργεί ως άμεσο αντικείμενο (στην αιτιατική) ή έμμεσο αντικείμενο (στη γενική) ενός ρήματος

β) στη γενική να εξαρτάται από ένα ουσιαστικό και να είναι είτε κτητική, είτε υποκειμενική – αντικειμενική

γ) στη γενική να ακολουθεί ένα επίθετο, αριθμητικό, αντωνυμία

δ) στη γενική να εξαρτάται από ένα επίρρημα

η ασθενής αντωνυμία χρησιμοποιείται με διάφορους τρόπους σε στερεότυπες εκφράσεις στις οποίες δεν υπάρχει εκπεφρασμένο αντικείμενο. Αυτού του είδους η δομή είναι πολύ παραγωγική και δημιουργούνται συνεχώς καινούριες εκφράσεις κυρίως από νέους ομιλητές: *την κοπανάω, τα βγάζω πέρα, το παίρνω απόφαση, μου την είπε κ.α.*

Ισχυροί τύποι προσωπικών αντωνυμιών

οι ισχυροί τύποι των προσωπικών αντωνυμιών χρησιμοποιούνται, όταν ο ομιλητής ή ο γράφων θέλουν να δώσουν έμφαση στην αντωνυμία. Ένας ισχυρός τύπος προσωπικής αντωνυμίας μπορεί να αποτελεί την κύρια ή τη μοναδική λέξη σε μια πρόταση χωρίς ρήμα

- *Ποιος το έκανε; - Εγώ.*
- *Εμένα το έδωσαν! – Όχι, εμένα*

Ένας ισχυρός τύπος της προσωπικής αντωνυμίας μπορεί επίσης να λειτουργεί:

α. ως υποκείμενο, ή άμεσο αντικείμενο ή έμμεσο αντικείμενο ενός ρήματος

β. ως αντικείμενο μιας πρόθεσης

γ. μαζί με μια ασθενή αντωνυμία, ως άμεσο ή έμμεσο αντικείμενο ή κτητικό:

Εσένα σε είδα κιόλας

Εσένα, που έκανες τόσα πολλά για μένα, δε θα σου μιλούσα έτσι

Ο πατέρας μου είναι γιατρός. Ε, και; Εμένα ο πατέρας μου είναι δικηγόρος

δ. σε παράθεση προς ένα ουσιαστικό:

εμείς οι Έλληνες

σ' εμάς τους Έλληνες

Βλέπω τη ζωή εσάς των νέων και με πιάνει τρόμος

Ένας ισχυρός τύπος προσωπικής αντωνυμίας μπορεί να αποτελεί το υποκείμενο του ρήματος, όταν δίνεται έμφαση στο πρόσωπο του ρήματος, για να δημιουργηθεί **αντίθεση**

Ένας ισχυρός τύπος προσωπικής αντωνυμίας μπορεί να αποτελεί το αντικείμενο του ρήματος, όταν δίνεται έμφαση στο αντικείμενο του ρήματος, για να δημιουργηθεί **αντίθεση**

Οι ισχυροί τύποι των προσωπικών αντωνυμιών χρησιμοποιούνται συνήθως χωρίς έμφαση μετά τις προθέσεις **χωρίς** και **σαν** αλλά ύστερα από τις προθέσεις **από, για, με** και **σε** χρησιμοποιούνται συνήθως, για να δοθεί αντιθετική έμφαση.

Το έμαθα από εσένα

Το έκαναν για εμάς

Θα πάω με εσάς (θα πάω μαζί σας: μη emphaticό)

Το έδωσαν σε εμένα (μου το έδωσαν: μη emphaticό)

ΤΕΤΡΑΔΙΟ ΕΡΓΑΣΙΩΝ

Σελ. 50- σελ. 53

ΟΙ ΑΝΤΩΝΥΜΙΕΣ

1. **προσωπικές:** εγώ, εσύ, αυτός
2. **κτητικές :** μου, σου, του, της, μας, σας, τους, δικός μου, δικός σου, δικός του
3. **αυτοπαθείς:** τον εαυτό μου, τον εαυτό σου, τον εαυτό του
4. **οριστικές:** ο ίδιος, η ίδια, το ίδιο, μόνος μου, μόνος σου, μόνος του
5. **δεικτικές:** αυτός- αυτή-αυτό, τούτος-τούτη-τούτο, εκείνος-η-ο, τέτοιος-α-ο, τόσος-η-ο
6. **αναφορικές:** ο οποίος-α-ο, όποιος-α-ο, όσος-η-ο, που
7. **ερωτηματικές:** τι, ποιος-α-ο, πόσος-η-ο
8. **αόριστες:** ένας-μία-ένα, κανένας-καμία-κανένα, κάποιος-α-ο, μερικοί-ες-α, τίποτα, κάμποσος-η-ο, κάθε, καθένας-καθεμία-καθένα, καθετί, (ο,η, το) δείνα, (ο,η,το) τάδε, άλλος-η-ο

«για κάθε πρόσωπο της προσωπικής αντωνυμίας συνηθίζονται δύο σειρές τύποι, οι δυνατοί και οι αδύνατοι τύποι)

ΔΥΝΑΤΟΙ ΚΑΙ ΑΔΥΝΑΤΟΙ ΤΥΠΟΙ ΤΩΝ ΠΡΟΣΩΠΙΚΩΝ ΑΝΤΩΝΥΜΙΩΝ

Α΄ πρόσωπο		β΄ πρόσωπο		γ΄ πρόσωπο					
Δυνατοί Τύποι	Αδύνατοι τύποι	Δυνατοί Τύποι	Αδύνατοι τύποι	Δυνατοί τύποι			Αδύνατοι τύποι		
Εγώ Εμένα Εμένα -	- μου με -	Εσύ Εσένα Εσένα Εσύ	- σου σε -	Αυτός Αυτού Αυτόν -	Αυτή Αυτής Αυτήν -	Αυτό Αυτού Αυτό -	Τος Του Τον -	Τη Της Την -	Το Του Το -
Εμείς Εμάς Εμάς -	- μας μας -	Εσείς Εσάς Εσάς εσείς	- σας σας -	Αυτοί Αυτών Αυτούς -	Αυτές Αυτών Αυτές -	Αυτά Αυτών Αυτά -	Τοι Τους Τους -	Τες Τους Τις(τες -)	Τα Των Τα -

-οι **δυνατοί τύποι** συνηθίζονται, όταν βρίσκονται μεμονωμένοι στο λόγο ή όταν θέλουμε να πούμε κάτι με έμφαση ή σε αντιδιαστολή με κάτι άλλο. Τους δυνατούς τύπους τους ενισχύουμε κάποτε προσθέτοντας το επίθετο **ο ίδιος**: ζήτησε εσένα τον ίδιο.

-Η προσωπική αντωνυμία **παραλείπεται**, όταν είναι υποκείμενο και δε χρειάζεται έμφαση, επειδή το πρόσωπο φανερώνεται με την προσωπική κατάληξη του ρήματος ή εννοείται από τα συμφραζόμενα. Έχω ένα σπίτι, δηλ. εγώ

-οι **αδύνατοι τύποι** είναι συχνότεροι από τους δυνατούς και συνηθίζονται, όταν θέλουμε να πούμε κάτι χωρίς έμφαση ή αντιδιαστολή.

-Οι αδύνατοι τύποι των προσωπικών αντωνυμιών **ξεχωρίζουν από τα άρθρα** με δύο τρόπους: από τη θέση που παίρνουν στο λόγο (οι αδύνατοι τύποι συνδυάζονται με ρήματα, ενώ τα άρθρα με ονόματα) και από τη σημασία τους

-Πολλές φορές αντί να επαναληφθεί ένα όνομα ή φράση, χρησιμοποιείται το γ΄ πρόσωπο της προσωπικής αντωνυμίας στον αδύνατο τύπο. Στην περίπτωση αυτή η αντωνυμία λέγεται **επαναληπτική προσωπική αντωνυμία**

Η ΑΝΤΩΝΥΜΙΑ «ΤΙ»

Γενικά η αντωνυμία «τι», όταν συνοδεύει ένα ουσιαστικό, χρησιμοποιείται ως επίθετο, ενώ, όταν συνοδεύει ένα επίθετο, χρησιμοποιείται ως επίρρημα.

Η ΑΝΤΩΝΥΜΙΑ «ΕΝΑΣ, ΜΙΑ, ΕΝΑ»

Οι λέξεις ένας, μία, ένα οι οποίες προσδιορίζουν πάντοτε ένα ουσιαστικό που υπάρχει ή εννοείται, ως αόριστα άρθρα και αόριστες αντωνυμίες συμπίπτουν τυπικά και σημασιολογικά, ως αριθμητικά όμως διαφοροποιούνται σημασιολογικά. Ως αριθμητικά σημαίνουν ένας σε αντιδιαστολή με περισσότερους. Από τις δεκαπέντε συμμαθήτριάς μου μόνο μία απουσιάζει σήμερα για λόγους υγείας

1. Να υπογραμμίσετε τις αντωνυμίες στις παρακάτω προτάσεις και να αναγνωρίσετε το είδος τους:

- Κανένας δε γνωρίζει κάτι για την υπόθεση.
- Θα σε περιμένω όση ώρα χρειαστεί. –
Μην πειράξεις τα πράγματά μου. - Κάνει ό,τι του αρέσει.
- Ποιος χτυπάει την πόρτα;

2. Στις παρακάτω προτάσεις να χαρακτηρίσετε τις αντωνυμίες ως προς το είδος τους και να προσδιορίσετε το συντακτικό τους ρόλο:

- Εμείς δε θα φύγουμε από δω.
- Κάποιοι άνθρωποι είναι πολύ απαιτητικοί.
- Ο καταστηματάρχης μου έδωσε την απόδειξη.
- Η απόφασή μου είναι αμετάκλητη.

?

Συμπληρώστε τα κενά με την κατάλληλη αντωνυμία:

- Δεν του ξεφεύγει .....
- Έκαναν ..... μπορούσαν αλλά δεν έφεραν αποτέλεσμα
- Δεν ξέρω ..... είναι τα πράγματα που άφησαν στην πόρτα σου.
- Αυτός πάνω απ' όλους βάζει τον .....
- ..... δεν ..... τηλεφώνησε στα γενέθλιά του
- ..... άνθρωποι είναι πολύ απαιτητικοί

?

Κυκλώστε τις αντωνυμίες των προτάσεων που ακολουθούν, χαρακτηρίστε το είδος τους και προσδιορίστε τον συντακτικό τους ρόλο:

- Εσείς θα έρθετε σινεμά;
- Ο καθηγητής με έβγαλε έξω από την τάξη
- Το βιβλίο σου βρίσκεται μέσα στο ντουλάπι
- Να σέβεστε τους άλλους
- Σου χρωστάει πολλά χρήματα;
- Αυτός ο άνθρωπος είναι επικίνδυνος
- Ποιος είσαι εσύ;

5. Στις παρακάτω προτάσεις να υπογραμμίσετε τις αντωνυμίες και να αναγνωρίσετε το είδος τους:

- Ποιος μίλησε για το θέμα;
- Κάποιοι άνθρωποι είναι πολύ σημαντικοί στη ζωή μας.
- Ο καθηγητής μου έδωσε τα βιβλία.
- Κάνω πάντα ό, τι μου αρέσει χωρίς να σκέφτομαι τις συνέπειες.
- Όση ώρα περίμενες, εγώ τακτοποίησα τις δουλειές μου.
- Ξέρεις κάτι για το θέμα; Θέλω να μου πεις.
- Με περίμενε πολύ ώρα. Του χρωστάω υποχρέωση.
- Άλλος για Χίο τράβηξε κι άλλος για Μυτιλήνη.
- Αυτή η τσάντα είναι δική μου.
- Πόσος χρόνος χρειάστηκε για να ολοκληρωθεί αυτός ο πίνακας;
- Μερικοί από τους παρευρισκόμενους είπαν ότι ο Γιώργος έφταιγε.
- Μου πήρε κάμποσο καιρό να τελειώσω αυτή τη δουλειά.
- Μου το είπε ο ίδιος.
- Σας θυμίζει κάτι?
- Οι δημοσιογράφοι που δουλεύουν στη τηλεόραση είναι μέρος του συστήματος.
- Τα άφησα πάνω στο τραπέζι.
- Η τηλεόραση μας πληροφορεί, μας ψυχαγωγεί και μας δείχνει τον κόσμο.

6. Στις παρακάτω προτάσεις να ξεχωρίσετε τις αντωνυμίες από τα οριστικά άρθρα.

- Του είπα ότι πρέπει να έρθει μαζί μας.
- Όλοι αγαπάμε την τηλεόραση.
- Την είδες καθόλου;
- Του έδειξα όλα τα βιβλία που είχα.
- Η δουλειά του δημοσιογράφου είναι δύσκολη.
- Δεν θέλει να την εκδώσει. Μπορεί να είναι μια από τις πιο σημαντικές μελέτες μου.
- Δεν είχα το χρόνο να το μελετήσω.

- Τους γνώρισα και αποκτήσαμε αυτού του είδους τη φιλία.
- Το έχω ξαναδεί το έργο.

7. Σε ποιες από τις παρακάτω περιπτώσεις μπορεί να αντικατασταθεί η αναφορική αντωνυμία ο οποίος, η οποία, το οποίο με το που;

- Ο Θανάσης, τον οποίο πολύ σύντομα θα σου γνωρίσω, είναι φίλος μου.
- Κάθε χρόνο εμπιστεύομαι μόνο ένα μαγαζί, από το οποίο κάνω τις αγορές μου.
- Οι καλύτερες φιλίες είναι αυτές με τις οποίες μπορείς να μοιραστείς τα μυστικά σου.
- Οι ειδήσεις οι αντικειμενικές είναι αυτές οι οποίες πληροφορούν χωρίς να σχολιάζουν.
- Η τηλεόραση η οποία από τη φύση της ενδιαφέρει όλο τον κόσμο συχνά παραπλανεί και χειραγωγεί.

- **ΤΕΤΡΑΔΙΟ ΕΡΓΑΣΙΩΝ**

Σελ. 50- σελ. 53

-

ΤΕΣΤ ΣΤΙΣ ΑΝΤΩΝΥΜΙΕΣ

Στις παρακάτω προτάσεις να υπογραμμίσετε τις αντωνυμίες και να αναγνωρίσετε το είδος τους.

1. Κανένας δε γνωρίζει κάτι για το θέμα
2. Δε θυμάται τίποτα από τη μέρα του ατυχήματος
3. Θα σε περιμένω, μέχρι να τελειώσεις.
4. Ποιος μίλησε;
5. Μην κοιτάξει κανείς τα έγγρατά μου
6. Δεν περίμενα ποτέ να δείξεις τέτοια συμπεριφορά.
7. Τι σ' ενόχλησε τόσο πολύ;
8. Έφτιαξε ο ίδιος τη βαλίτσα του.
9. Ενδιαφέρεται μόνο για τον εαυτό του.
10. Ήρθε μόνο του στο πάρτι γενεθλίων μου.

Να συμπληρώσετε τις προτάσεις με την κατάλληλη αντωνυμία στον σωστό τύπο και στη συνέχεια να γράψετε το είδος της αντωνυμίας που επιλέξατε, όπως στο παράδειγμα:

Τον εαυτό σου να λυπάσαι, όχι εμένα. (Αυτοπαθής)

1. Δεν χρειάζομαι _____ να με συμβουλέψει. ( )
2. . _____ φορές δεν απαντάει στο τηλέφωνο. ( )
3. . Ζήτησέ _____ να μιλήσετε και ίσως αλλάξει γνώμη. ( )
4. στ. _____ ενδιαφέρεται για _____ τη δουλειά να στείλει το βιογραφικό του.
( ) ( )
5. ζ. Λέει πως θέλει _____ να _____ πει. ( ) ( )
6. Δεν κατάλαβε _____ από το μάθημα ( )
7. Έκαναν _____ μπορούσαν αλλά τελικά απέτυχαν. ( )
8. Πέρασε _____ καιρός και ακόμη _____ θυμάται
( ), ( )
9. Βάζεις πάνω από όλα _____ ( )

ΕΝΟΤΗΤΑ 6^η

Γ' ΕΤΥΜΟΛΟΓΙΚΕΣ ΣΥΓΓΕΝΕΙΕΣ ΛΕΞΕΩΝ

Οικονόμεια λέξεων: το σύνολο των λέξεων που σχηματίστηκαν από την ίδια απλή λέξη είτε με τη διαδικασία της σύνθεσης είτε με τη διαδικασία της παραγωγής.

ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΓΡΑΠΤΟΥ ΛΟΓΟΥ

Συμμετέχετε σε μια συζήτηση στην οποία εσείς και οι συμμαθητές σας κατηγορείτε συνεχώς την ελληνική τηλεόραση για τα προγράμματά της. Αποφασίζετε να γράψετε ως συμβούλιο της τάξης μια επιστολή διαμαρτυρίας προς τους διευθυντές των σημαντικότερων τηλεοπτικών σταθμών

Στοιχεία για το θέμα

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Προσφώνηση

Ποιοι είμαστε και γιατί γράφουμε την επιστολή

Προσοχή! Ευγενικές εκφράσεις που δηλώνουν διαμαρτυρία χωρίς να προσβάλλουν:

«Θα θέλαμε να σας εκφράσουμε την ενόχλησή μας, την αντίθεσή μας, τις επιφυλάξεις μας για...», «Δεν έχουμε πρόθεση να σας προσβάλουμε, να σας θίξουμε, να σας κατηγορήσουμε, να σας κάνουμε υποδείξεις για...», «Θα θέλαμε να σας πούμε πώς βλέπουμε μια σύγχρονη τηλεόραση»

ΚΥΡΙΩΣ ΘΕΜΑ

περιγραφή της κατάστασης στα δελτία ειδήσεων: μονόπλευρη ενημέρωση, αποσιώπηση σημαντικών γεγονότων -> αποπροσανατολισμός κοινής γνώμης. Στις 7 Ιανουαρίου 2015 ολιγομελής ομάδα ενόπλων επιτέθηκε στα γραφεία του σατιρικού περιοδικού *Charlie Hebdo* στο Παρίσι της Γαλλίας. Ο απολογισμός της επίθεσης ήταν 12 νεκροί (ανάμεσά τους δύο νεκροί αστυνομικοί) και επτά τραυματίες. Η είδηση αυτή μονοπώλησε τον εγχώριο και διεθνή τύπο, ενώ τις ίδιες μέρες μία άλλη είδηση που αφορούσε στη σφαγή 300 αμάχων στο Καμερούν από νιγηριανούς τζιχαντιστές πέρασε στα ψιλά των εφημερίδων και των τηλεοπτικών δελτίων.

- περιγραφή της κατάστασης σε άλλα είδη εκπομπών: π.χ. ρεάλιτι παιχνίδια, εκπομπές του τύπου «έχεις πακέτο»: ο άνθρωπος εθίζεται στο να ξεπουλά τις προσωπικές του στιγμές και να τις προσφέρει βορά στην τηλεθέαση-> εξευτελισμός, ξεπούλημα ανθρώπινης αξιοπρέπειας

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

- ενδεικτικές προτάσεις για τη βελτίωση της Τηλεόρασης:
- τηλεοπτικά προγράμματα αφιερωμένα στις όμορφες πλευρές της ζωής, σε ανθρώπους που με τη δράση τους προάγουν τον πολιτισμό και την ανθρώπινη σκέψη

- τηλεοπτικές εκπομπές που θα μας βοηθήσουν να γνωρίσουμε άλλους λαούς και άλλους πολιτισμούς και θα μας μάθει να σεβόμαστε τον Άλλο
- προβολή αξιόλογων ταινιών του Παγκόσμιου Κινηματογράφου. Κινηματογραφικά αφιερώματα σε σπουδαίους σκηνοθέτες του σινεμά.
- Επιφώνηση: *Σας ευχαριστούμε για το χρόνο που μας διαθέσετε. Ελπίζουμε....*

ΑΣΚΗΣΕΙΣ

ΤΕΤΡΑΔΙΟ ΕΡΓΑΣΙΩΝ

Σελ. 54, ασκήσεις 1,2,3,4

ΕΝΟΤΗΤΑ 7^η

Β΄ Τα είδη των επιρρηματικών προσδιορισμών

Οι βασικές λέξεις που χρησιμοποιούνται ως επιρρηματικοί προσδιορισμοί είναι τα **επιρρήματα** που δηλώνουν και τις βασικές επιρρηματικές σχέσεις: **τόπο, χρόνο, τρόπο, πόσο, βεβαίωση, δισταγμό και άρνηση.**

Επιρρηματικές σημασίες δηλώνουν επίσης:

- Προθετικά σύνολα
- Απλή αιτιατική (ή γενική σπανιότερα) ουσιαστικού με άρθρο ή χωρίς: *όλη τη μέρα (χρον. Διάρκεια), απέχει τρία χιλιόμετρα* (απόσταση τοπική ή χρονική), *το πρωί, τη νύχτα* (χρονικό σημείο), *πάμε εκδρομή* (σκοπό ή στόχο)
- Δευτερεύουσες επιρρηματικές προτάσεις
- Επιρρηματικές μετοχές
- Επίρρημα + προθετικό σύνολο
- Επίρρημα + επίρρημα
-

Διάκριση αντικειμένου – επιρρηματικού προσδιορισμού

Το αντικείμενο αποτελεί συμπλήρωμα του ρήματος και απαντά με μεταβατικά ρήματα, **ενώ** ο επιρρηματικός προσδιορισμός δίνει μια πρόσθετη και ειδική πληροφορία στο ρήμα δηλώνοντας τον τόπο, το χρόνο, την αιτία κ.λ.π. που γίνεται η ενέργεια του ρήματος.

Γ. Παράγωγα επιρρήματα

Η πλειοψηφία των παραγώγων επιρρημάτων σχηματίζεται από επίθετα.

Η λειτουργία που επιτελεί το επίρρημα σε σχέση με το ρήμα είναι αντίστοιχη με αυτή που επιτελεί το επίθετο σε σχέση με το ουσιαστικό: *επιδεικτική συμπεριφορά – συμπεριφέρομαι επιδεικτικά.*

Οι πιο παραγωγικοί ποσοτικά σχηματισμοί είναι αυτοί που χρησιμοποιούν το παραγωγικό επίθημα: **-α, -ά / -ως, -ώς.** Η κατάληξη **-ως** είναι λόγιας προέλευσης και η κατάληξη **-α** είναι η χαρακτηριστική κατάληξη των επιρρημάτων της νέας ελληνικής.

Τα περισσότερα επιρρήματα εμφανίζουν δύο τύπους, έναν σε **-α** και έναν σε **-ως**. Σε γενικές γραμμές, ο τύπος σε **-ως** χρησιμοποιείται για την απόδοση λόγιου ύφους.

Αλλά σε κάποιες περιπτώσεις οι δύο τύποι δεν είναι συνώνυμοι αλλά εμφανίζονται σε διαφορετικές χρήσεις ή και με τελείως διαφορετική σημασία.

Ψωνίζει πάντα πολύ ακριβά στις καλύτερες μπουτίκ – θα συναντηθούμε στις 8 ακριβώς.

Έκτακτα περάσαμε στη Σουηδία – επέστρεψαν εκτάκτως από τη Σουηδία για εξετάσεις

Περάσαμε πολύ ευχάριστα στην εκδρομή – ευχαρίστως, να σας ξεναγήσω στον πύργο.

Το πρόβλημα πρέπει να λυθεί άμεσα από τον πρόεδρο χωρίς τη μεσολάβηση κανενός άλλου – μια στιγμή κι επιστρέφω αμέσως.

Θέλω να σου μιλήσω ιδιαίτως – είναι άνθρωπος ιδιαίτερα ευφυής

Ήρθαν όλοι οι μαθητές αδιακρίτως – φέρθηκε αδιάκριτα και αγενώς.

Αδίκως προσπαθείς να τους πείσεις – φέρθηκε άδικα στους συναδέλφους του.

Μας κοίταξε άγρια – μας εμπαίζει αγρίως (=προκλητικά, ασύστολα)

Θέλω απλώς να σου πω ότι έχεις άδικο – Δε θέλω τίποτα άλλο παρά να μιλήσω απλά (=με απλότητα)

ΑΣΚΗΣΕΙΣ

-Να αναπτύξετε σε παραγράφους τις ακόλουθες Θεματικές Περιόδους:

«Ρινοκερίτις ονομάζεται από το συγγραφέα το πρόβλημα....»

«Την κυριότερη ευθύνη για τα τροχαία ατυχήματα φέρουν οι οδηγοί»

«Θα είχαμε λιγότερα σκουπίδια στις ακτές, εάν.....»

«Ένας άνθρωπος υποφέρει από άγχος, όταν .....

-Να σχηματίσετε προτάσεις με τα ακόλουθα επιρρημα μέσα από τις οποίες θα φαίνεται η διαφορά στη σημασία τους: ακριβά – ακριβώς, ιδιαίτερα-ιδιαιτέρως, αγρίως-άγρια, αδίκως –άδικα, ευχάριστα- ευχαρίστως, αδιάκριτα – αδιακρίτως, έκτακτα-εκτάκτως, άμεσα-αμέσως

-Άσκηση 3, σελ. 108

-Τετράδιο εργασιών

- κείμενο 1, σελ. 56 ασκήσεις 1,2,3
- κείμενο 3, σελ. 58 άσκηση σελ. 59
- Σελ. 60, άσκ. 1, 3

Να υπογραμμίσετε τους επιρρηματικούς προσδιορισμούς και να βρείτε τη μορφή τους:

- Μπήκε στην τάξη διστακτικά
- Χθες ήρθαν οι γονείς της από την Γερμανία
  - Ταξιδεύει ανελλιπώς κάθε Άνοιξη για δουλειές
- Παλεύοντας συχνά πέτυχε το στόχο του
  - Έφτασε αργά και έχασε το τρένο
- Τον ξέρει από παλιά
- Δεν εμφανίστηκε από ντροπή για όσα έκανε
  - Μίλησε με ειλικρίνεια στα παιδιά του
- Ενώ κοιμόμουν, χτυπούσε επίμονα την πόρτα

B. Να αντικαταστήσετε τις υπογραμμισμένες λέξεις με εμπρόθετους προσδιορισμούς:

- Το βραχιόλι της ήταν ασημένιο _____
- Τα κατάφερε, επειδή ήταν επίμονος _____
- Του χάρισε ένα μπουκάλι που είχε παλιό, καλό κρασί _____
- Δεν θα καταφέρεις τίποτα νευριάζοντας _____
- Του συμπεριφέρθηκε αγενώς _____

Γ. Συμπληρώστε τις φράσεις τα κενά με τα κατάλληλα επιρρήματα:

- Εργάζεται .....(πώς;) για να ζήσει
- Η ημέρα είναι .....(πόσο;) βροχερή
  - Φίλησε.....(πώς;) το μωρό της
- Βλεπόμεστε .....(πότε;)
- (πότε;)..... θα έρθω να τα πούμε .

Δ. Σχηματίστε τα επιρρήματα στις παρακάτω προτάσεις :

- Μου ανέλυσε.....(λεπτομερής) το έργο.
- Κάθε βράδυ κοιμάμαι.....(αργός).
- Δεν βγαίνουμε έξω .....(συνήθης) τις καθημερινές.
- Ήθελα .....(απλός) να σου εξηγήσω πώς έγινε.
- Έφυγε .....(έκτακτος) γιατί αρρώστησε η μητέρα του.
- Περάσαμε .....(έκτακτος) στα γενέθλιά της.
- Όλοι γίνονται δεκτοί .....(αδιάκριτος) φύλου και ηλικίας.

ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΓΡΑΠΤΟΥ ΛΟΓΟΥ

Α΄ ΚΕΙΜΕΝΟ

15.3.2015 | 13:46

**3 πράγματα που θα πρέπει να μας διδάξει ο θάνατος του Βαγγέλη Γιακουμάκη.
Αν τα εφαρμόζαμε ο κόσμος ίσως γινόταν καλύτερος**

Δεν το περίμενα. Κατά βάθος ήμουν σίγουρος πως ο Βαγγέλης θα ήταν κάπου κρυμμένος - τρομαγμένος μεν, αλλά ζωντανός. Θα περίμενε να καταλαγιάσει ο θόρυβος και θα επέστρεφε. Και γυρνώντας, θα είχε αποκτήσει 10 εκατομμύρια φίλους, όλους εμάς που ποτέ δεν θα του φερόμασταν όπως οι «φίλοι» συντοπίτες του. Πρόσφατα, για το αφιέρωμα του LIFO.gr στο bullying μίλησα με ψυχολόγους, συγγραφείς και ανθρώπους που βίωσαν ή δέχτηκαν bullying.

Συνοψίζοντας αυτά που μου είπαν, να 3 συμβουλές που θα ήθελα πραγματικά να λάβουν υπόψη τους όλοι οι άνθρωποι. Δεν αφορούν τους εμπλεκόμενους στην υπόθεση, εκεί δυστυχώς ό,τι έγινε έγινε, και θα μιλήσει η δικαιοσύνη. Οι συμβουλές αφορούν όλους μας, για να προλάβουμε και άλλες τέτοιες τραγωδίες.

1) Για τους γονείς.

Αποδεχτείτε τα παιδιά σας. Μπορεί να μη σας μοιάζουν, μπορεί να έχουν τις δικές τους επιθυμίες, όμως η αγάπη και η αποδοχή είναι η μόνη λύση. Αν το παιδί σας είναι γκέι (ή οτιδήποτε διαφορετικό απ' αυτό που εσείς σχεδιάζατε), αγκαλιάστε το - μην το σπρώχνετε μακριά σας. Ακούστε το και αγκαλιάστε το. Αγνοήστε το «τι θα πει ο κόσμος», νοιαστείτε για το τι θα πει η καρδιά σας και η καρδιά του παιδιού σας.

2) Για τους bullies.

Συνειδητοποιείστε τι κάνετε. Σχεδόν κανένας bully δεν καταλαβαίνει τη σοβαρότητα των πράξεών του. Θεωρεί ότι είναι πλάκες, ότι το θύμα δεν ενοχλείται και τόσο, ότι το αντέχει - επειδή οι ίδιοι θα το άντεχαν. Κι όμως, δεν είναι πλάκα όταν δεν μπορεί κι ο άλλος να κάνει το ίδιο σε σας. Όταν δε γελάει. Όταν το κάνετε παρά τη θέλησή του. Ξεχωρίστε την καλόκαρδη πλάκα που κάνετε και σας κάνουν από το μονόπλευρο ψυχικό βασανισμό που κάνετε σε ένα άτομο. Εσείς μπορεί να θεωρείτε πως θα το αντέχατε, γιατί είστε σκληροί και με υπομονή και δεν παίρνετε τα πράγματα στα σοβαρά. Μάθετε ότι δεν είναι όλοι έτσι: Ο περισσότερος κόσμος δεν είναι αναισθητός, κάποιων μάλιστα η ζωή μπορεί να γίνεται κόλαση και να μη θέλουν να τη συνεχίσουν άλλο. Αν νιώσεις ότι κάνεις κακό σε κάποιον αλλά δεν μπορείς να το σταματήσεις, ζήτα ψυχολογική υποστήριξη: δεν θα κάνεις καλό μόνο στους άλλους αλλά κυρίως στον εαυτό σου.

3) Για τους Βαγγέληδες αυτού του κόσμου.

Ζήτα βοήθεια τώρα. Μπορεί να νομίζεις ότι όλοι θα είναι εναντίον σου, ότι δεν μπορείς να μιλήσεις στην οικογένειά σου, ότι κανείς δε θα σε καταλάβει, όμως κάνεις λάθος. Διάβασες τι έλεγε ο κόσμος όσο διαρκούσε η αναζήτηση του Βαγγέλη Γιακουμάκη; Όλοι τον κατάλαβαν, όλοι τον ένιωσαν, όλοι θέλησαν να τον βοηθήσουν - ψάχνοντας γι' αυτόν, στέλνοντάς του χρήματα, γράφοντας γι' αυτόν. Αν περνάς δύσκολα τώρα, ξέρε ότι δεν θα κρατήσει αυτό για πάντα. Τα πράγματα θα καλυτερεύσουν. Μπορεί να νομίζεις ότι είσαι μόνος, αλλά δεν είσαι. Με το που θα μιλήσεις οι νταήδες μαζεύονται στη γωνίτσα τους, και η υποστήριξη έρχεται. Με το που θα μιλήσεις, το ξόρκι σπάει.

Πηγή: www.lifo.gr

8^Η ΕΝΟΤΗΤΑ

ΜΕΤΟΧΗ

Το μέρος του λόγου που παρουσιάζει χαρακτηριστικά τόσο του **ονόματος** (πτώσεις, γένος, αριθμό) όσο και του **ρήματος** (χρόνος, φωνές), καθώς και κάθε άκλιτος τύπος **σε -οντας, -ώντας** που έχει επιρρηματική λειτουργία και προέρχεται από το ενεστωτικό θέμα του ρήματος

➤ ΜΕΤΟΧΗ έχουν:

- 1) **Ο Ενεστώτας** στην ενεργητική φωνή με κατάληξη **-όντας** (π.χ. τρέχοντας) όταν αυτή τονίζεται στην προπαραλήγουσα και **-ώντας** (π.χ. γεννώντας) όταν τονίζεται στην παραλήγουσα.
  - 2) **Ο Ενεστώτας** σπανιότερα στην παθητική φωνή με καταλήξεις **-όμενος, -η, -ο** αλλά και **-ούμενος, -η, -ο** και **-άμενος, -η, -ο**.
  - 3) **Ο Παρακείμενος** στην παθητική φωνή με κατάληξη **-μένος, -η, -ο**
- Η Ενεργητική Μετοχή είναι άκλιτη, ενώ οι παθητικές είναι κλιτές, έχουν τρία γένη και δύο αριθμούς.

➤ Η ΜΕΤΟΧΗ χρησιμοποιείται:

- 1) Με επιθετική σημασία, δηλ. όπως κάθε επίθετο, και λέγεται **ΕΠΙΘΕΤΙΚΗ ΜΕΤΟΧΗ**. Επιθετικές είναι οι μετοχές της παθητικής φωνής.
- 2) Με επιρρηματική σημασία, δηλ. δηλώνει τρόπο, χρόνο, αιτία, υπόθεση και εναντίωση και λέγεται **ΕΠΙΡΡΗΜΑΤΙΚΗ ΜΕΤΟΧΗ**. Επιρρηματική είναι η μετοχή του ενεργητικού ενεστώτα.

Ορθογραφία μετοχών: -οντας, -ώντας // -μένος, -μένη, -μένο

Οι μετοχές του ενεργητικού ενεστώτα που έχουν κατάληξη **-οντας** γράφονται:

με -ο-	όταν η μετοχή δεν τονίζεται στο -ο-	τρώ ο ντας, παίζ ο ντας, βλέπ ο ντας
με -ώ-	όταν η μετοχή τονίζεται στο -ώ-	γελ ώ ντας, τραγουδ ώ ντας, ακολουθ ώ ντας

Οι μετοχές του μέσου παρακειμένου που τελειώνουν σε **-μένος, -μένη, -μένο** κανονικά γράφονται με **ένα μ** π.χ. ιδρύ**μ**ω > ιδρυ**μ**ένος, λύν**ω** > λυ**μ**ένος, καί**ω** > κα**μ**ένος.

Γράφονται με **δύο μμ** όταν το ρήμα από το οποίο προέρχονται έχει χαρακτήρα **π, β, φ (ππ, φφ)**. Μπορείς να δεις παρακάτω όλα τα ρήματα που γράφονται στον παρακείμενο με **δύο μμ**

Με χαρακτήρα π	
εγκαταλεί π ω, επιτρέ π ω	εγκαταλει μμ ένος, επιτετρα μμ ένος (λογ.)
Με χαρακτήρα β	
ανά β ω, θά β ω, κλέ β ω, κό β ω, κρύ β ω, ρά β ω, σκά β ω, σκύ β ω, στρί β ω, στύ β ω, τρί β ω, θλί β ω	ανα μμ ένος, θα μμ ένος, κλε μμ ένος, κο μμ ένος, κρυ μμ ένος, ρα μμ ένος, σκα μμ ένος, σκυ μμ ένος, στρι μμ ένος, στυ μμ ένος, τρι μμ ένος, θλι μμ ένος
Με χαρακτήρα φ	
αλει φ (β)ω, βά φ ω, γρά φ ω, γλεί φ ω, γλύ φ ω, στρέ φ ω, θρέ φ ω,	αλει μμ ένος, βα μμ ένος, γρα μμ ένος, γλει μμ ένος, γλυ μμ ένος, στρα μμ ένος, θρε μμ ένος
Με χαρακτήρα ππ	
απορρί π ω, αποκό π ω, βλά π ω, καλύ π ω, συνά π ω	απορρι μμ ένος (απορρί μ ματα), αποκο μμ ένος, βλα μμ ένος, καλυ μμ ένος, συνη μμ ένος

1. Να συμπληρώσετε τα κενά με τη σωστή ορθογραφία των μετοχών

Πήγαινε στο σχολείο τρέχ..ντας και γελ..ντας. Ήταν πολύ χαρού..ενη.

Πήρε μερικά από τα κο...ένα ξύλα και τα έριξε πάνω στα ανα..ένα κάρβουνα.

Πηγαίν..ντας για το σπίτι περνώ από ένα ερειπω...ένο και εγκαταλει..ένο κτήριο, που ο νοικοκύρης του είναι θα..ένος εδώ και χρόνια.

Τρώγ..ντας ψωμί αλει..ένο με μέλι και πίν..ντας γάλα, θα γίνεις γεροδε..ένο παιδί.

Ο τοίχος των σπιτιών είναι λερω...ένοι και γρα..ένοι με συνθήματα.

Ανεβαίναμε το δρόμο τραγουδ..ντας όλοι μαζί και χτυπ..ντας τα πόδια.

Στη συνέχεια θα ρίξετε πάνω στις κο..ένες πατάτες το τρι..ένο τυρί, το στυ..ένο λεμόνι.

Είχες ρα..ένο στο παλτό του τα κλε...ένα κοσμήματα κι έτσι δεν τον είδε κανείς φεύγ...ντας.

Στεκόμουν λυπη..ένος. έχοντας στρα..ένο το κεφάλι μου προς το ηλιοβασίλεμα.

Ο δρόμος ήταν σκα ..ένος. Σ' ένα σημείο μόνο ήταν καλυ ..ένος. Από κει πέρασα γλιτών ..ντας τον κύκλο.

Ελπίζ ...ντας και προσδοκ..ντας πως θα τα καταφέρεις σου στέλνω συνη ...ένα και τα απαραίτητα έγγραφα.

Μαθαίνω για τα παρασύνθετα:

- Παρασύνθετες είναι οι παράγωγες λέξεις που σχηματίζονται με τη διαδικασία της παραγωγής (δηλαδή παράγονται) όχι από απλές λέξεις, αλλά από σύνθετες.

α' συνθετικό - β' συνθετικό - σύνθετο - παρασύνθετο καλώς - + ορίζω - ? καλωσορίζω - ? καλωσόρισμα
καλή - + καρδιά - ? καλόκαρδος - ? καλοκαρδίζω

- Παρασύνθετες είναι και ορισμένες λέξεις που σχηματίζονται από την ένωση δύο λέξεων (που συνήθως λέγονται μαζί, αλλά δε φτιάχνουν σύνθετη λέξη) και την προσθήκη της παραγωγικής κατάληξης:

λέξη 1 - λέξη 2 - δε φτιάχνουν σύνθετο - παρασύνθετο Αιγαίο - + πέλαγος - δε φτιάχνουν σύνθετο - ?
αιγαιοπελαγίτικος έξω - + φρενών - δε φτιάχνουν σύνθετο - ? εξωφρενικός Νότια - + Αφρική - δε
φτιάχνουν σύνθετο - ? Νοτιοαφρικανός Άρειος - + Πάγος - δε φτιάχνουν σύνθετο - ? Αρεοπαγίτης

ΕΝΟΤΗΤΑ 8^η

Μαθαίνω για τα παρασύνθετα:

- Παρασύνθετες είναι οι παράγωγες λέξεις που σχηματίζονται με τη διαδικασία της παραγωγής (δηλαδή παράγονται) όχι από απλές λέξεις, αλλά από σύνθετες.

α' συνθετικό - β' συνθετικό - σύνθετο -> παρασύνθετο καλώς - + ορίζω -> καλωσορίζω - > καλωσόρισμα καλή - + καρδιά - > καλόκαρδος - > καλοκαρδίζω

- Παρασύνθετες είναι και ορισμένες λέξεις που σχηματίζονται από την ένωση δύο λέξεων (που συνήθως λέγονται μαζί, αλλά δε φτιάχνουν σύνθετη λέξη) και την προσθήκη της παραγωγικής κατάληξης:

Αιγαίο - + πέλαγος -> αιγαιοπελαγίτικος έξω - + φρενών ->εξωφρενικός Νότια - + Αφρική - > Νοτιοαφρικανός Άρειος - + Πάγος - >Αρεοπαγίτη

? ΑΣΚΗΣΗ: ΤΕΤΡΑΔΙΟ ΕΡΓΑΣΙΩΝ: σελ. 67 – 1, 2

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑΤΥΠΩΣΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΩΝ

Το **επιχείρημα** είναι το σύνολο των λογικών προτάσεων με τις οποίες υποστηρίζουμε μια πεποίθηση ή θέση ή αντικρούουμε μια άλλη.

Άρα, δεν αρκεί να διατυπώνουμε ή να καταγράφουμε τις σκέψεις μας. Θα πρέπει και να τις οργανώνουμε με μια λογική σειρά, ώστε να οδηγούν σε ένα αναγκαίο συμπέρασμα.

Τυπική δομή ενός επιχειρήματος:

Προκείμενες →

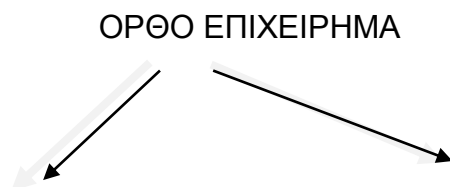
→ Συμπέρασμα

Εγκυρότητα και αλήθεια

Δεν αρκεί να βάζουμε σε μια σειρά κάποιες προτάσεις αλλά θα πρέπει να επιλέγουμε αξιόπιστες προκείμενες, που να ανταποκρίνονται στην αλήθεια.

ένα επιχείρημα είναι **ορθό** όταν:

- Είναι σωστά δομημένο (το συμπέρασμα αποτελεί το λογικό επακόλουθο των προκείμενων) -**έγκυρο**
- Αν οι προκείμενες ανταποκρίνονται στην πραγματικότητα - **αληθές**

ΈΓΚΥΡΟ: όταν οι προκείμενες οδηγούν με λογική αναγκαιότητα σε ένα βέβαιο συμπέρασμα

ΑΛΗΘΕΣ: όταν οι προκείμενες και το συμπέρασμα ανταποκρίνονται στην πραγματικότητα

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ

Κάθε κράτος – μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης είναι υποχρεωμένο να εφαρμόζει το Ευρωπαϊκό Δίκαιο – Αλήθεια; Ναι
Η Ελλάδα είναι κράτος μέλος της Ε.Ε. – Αλήθεια; Ναι
- Συνδέονται οι προκειμένες με λογική αναγκαιότητα; Ναι
Άρα, η Ελλάδα είναι υποχρεωμένη να εφαρμόζει το Ευρωπαϊκό Δίκαιο. – Αληθές + Έγκυρο = Ορθό

? **Να αξιολογήσετε τους ακόλουθους συλλογισμούς ως προς την ορθότητά τους.**

Όσοι δεν εργάζονται είναι τεμπέληδες
Ο Παντελής δεν εργάζεται.
Άρα ο Παντελής είναι τεμπέλης.

Όσοι λαοί κατοικούν σε φτωχά εδάφη είναι καταδικασμένοι σε μόνιμη πενία.
Ο ελληνικός λαός κατοικεί ανέκαθεν σε φτωχά εδάφη.
Άρα, ο ελληνικός λαός είναι καταδικασμένος σε μόνιμη πενία.

Το νερό σταματάει τη δίψα.
Η θάλασσα είναι νερό.
Άρα η θάλασσα σταματάει τη δίψα.

Μόνο αν ο νόμος αναφέρει ρητά το αδίκημα Ψ, το δικαστήριο τιμωρεί.
Ο νόμος δεν αναφέρει ρητά το αδίκημα Ψ.
Άρα το αδίκημα Ψ δεν τιμωρείται.

Αν ο δρόμος είναι παγωμένος, το ταχυδρομείο θα αργήσει.
Το ταχυδρομείο άργησε.
Άρα ο δρόμος είναι παγωμένος.

Νομίζω ότι οι νέοι σπουδάζουν ιατρική είτε γιατί θέλουν να κερδίσουν πολλά χρήματα, είτε γιατί ενδιαφέρονται για τον άνθρωπο.
Ο Α θέλει να γίνει πλούσιος
Άρα ο Α δεν ενδιαφέρεται για τον άνθρωπο.

? **Αναπτύξτε με επιχειρήματα την ακόλουθη θέση.**

«η γυναίκα σήμερα παρά την προσφορά και τη βελτίωση της θέσης της, εξακολουθεί να αντιμετωπίζει αρκετά προβλήματα»

Ή

Επιχειρηματολογήστε υπέρ η κατά της άποψης: «Πρέπει να δίνουμε βοήθεια στα παιδιά που συναντούμε στα φανάρια».

? Βρείτε σε ένα λεξικό λέξεις που ανήκουν στην ίδια ετυμολογική οικογένεια με τις λέξεις: μοναξιά, απομόνωση, έρημος

Γ

ΠΑΡΑΣΥΝΘΕΤΕΣ: Οι Παράγωγες λέξεις που σχηματίζονται με τη διαδικασία της παραγωγής όχι από απλές λέξεις, αλλά από σύνθετες.

Α' ΣΥΝΘΕΤΙΚΟ		Β' ΣΥΝΘΕΤΙΚΟ		ΣΥΝΘΕΤΟ		ΠΑΡΑΣΥΝΘΕΤΟ
καλώς	+	ορίζω	->	καλωσορίζω	->	καλωσόρισμα
καλή	+	καρδιά	->	καλόκαρδος	->	καλοκαρδίζω

ΠΑΡΑΣΥΝΘΕΤΕΣ είναι και ορισμένες λέξεις που σχηματίζονται από την ένωση δύο λέξεων (που συνήθως λέγονται μαζί, αλλά δε φτιάχνουν σύνθετη λέξη) και την προσθήκη της παραγωγικής κατάληξης.

ΛΕΞΗ 1	ΛΕΞΗ	Δε φτιάχνουν σύνθετο
Αιγαίο	πέλαγος	
Έξω	φρενών	
Νότια	Αφρική	
Άρειος	Πάγος	

ΓΝΗΣΙΑ ΣΥΝΘΕΣΗ: Όταν η διαδικασία της σύνθεσης επιβάλλει αλλαγές στα συνθετικά = Το β' συνθετικό ή το θέμα του συγχωνεύεται με το θέμα του α' συνθετικού, π.χ. νύχτα + λουλούδι -> νυχτολούλουδο

ΚΑΤΑΧΡΗΣΤΙΚΗ ΣΥΝΘΕΣΗ: Όταν η διαδικασία της σύνθεσης δεν επιβάλλει αλλαγές στα συνθετικά = Τα δύο συνθετικά απλώς βρίσκονται το ένα πλάι στο άλλο, π.χ. Αλεξάνδρου + πόλη -> Αλεξανδρούπολη

Πηγή: http://e-didaskalia.blogspot.com/2012/08/blog-post_715.html#ixzz3VIWjIhr7

ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΓΡΑΠΤΟΥ ΛΟΓΟΥ

Είδες σήμερα ένα φίλο σου, μεγαλύτερο σε ηλικία, να οδηγεί ένα μηχανάκι με τέτοιο τρόπο, ώστε παραλίγο να προκαλέσει ατύχημα, Στείλε του ένα μήνυμα με το ηλεκτρονικό ταχυδρομείο στο οποίο θα τον επιπλήτεις για αυτή του τη συμπεριφορά και ταυτόχρονα θα τη σατιρίζεις με χιουμοριστικό ύφος.

(Υπόθεσε ότι η ηλεκτρονική διεύθυνση του φίλου σας είναι: andrianakost@gmail.com)

ΡΙΝΟΚΕΡΟΣ ΙΟΝΕΣΚΟ

Ένα συμβολικό έργο, σχόλιο του συγγραφέα, για την προσαρμογή της Γερμανικής κοινωνίας στην άνοδο του ναζισμού.

Επίκαιρο το θέμα, αν παρατηρήσουμε τις αντιδράσεις της σημερινής κοινωνίας στις καινούριες προκλήσεις των καιρών. Μετανάστες, Τσιγγάνοι, Καταναλωτές, ψηφοφόροι, συνειδητοποιημένοι πολίτες της γης, συντηρητισμός.

Αναμφίβολα μια μουδιασμένη κοινωνία, παγκοσμίως και ανίκανη να διαχειριστεί τον εαυτό της, κινδυνεύοντας να συνθλιβεί κάτω από το βάρος των επιλογών της.”

Σε μια μάλλον αλλόκοτη και παράλογη ιστορία του θεατρικού του έργου με τίτλο «Ο ρινόκερος»^[i] ο Ευγένιος Ιονέσκο μάς περιγράφει μια μικρή επαρχιακή πόλη στην οποία όλοι οι άνθρωποι μετατρέπονται βαθμιαία σε ρινόκερους, δηλαδή χάνουν την ανθρωπιά τους, αποκτηνώνονται και προσαρμόζονται στο κομπορμιστικό ρεύμα της εποχής τους με την ενσωμάτωσή τους στη νέα ζώωδη κυρίαρχη κατάσταση πραγμάτων.

Το έργο κλείνει με την εσωτερική πάλη του πρωταγωνιστή του Μπερανζέ, του τελευταίου που ακόμη παραμένει άνθρωπος, μια και η σύντροφός του Ντέζη υποχώρησε και αυτή και μετατράπηκε σε ρινόκερο. Και ο Μπερανζέ καταλήγει:

«Θα πολεμήσω ενάντια σ’ όλο τον κόσμο. Η καραμπίνα μου, πού είναι η καραμπίνα μου; (Γυρίζει προς το μέρος του τοίχου, που φαίνονται πάντα τα κεφάλια των ρινόκερων και ουρλιάζει με όλη του τη δύναμη).

Ενάντια σ’ όλον τον κόσμο! Θα υπερασπίσω τον εαυτόν μου ενάντια σ’ όλο τον κόσμο... δεν θα καθίσω με σταυρωμένα χέρια, θα πολεμήσω... Είμαι ο τελευταίος άνθρωπος... και μέχρι να ‘ρθεί το τέλος θα παραμείνω άνθρωπος! Όχι δεν θα συνθηκολογήσω!... ΔΕΝ ΘΑ ΓΙΝΩ ΣΑΝ ΚΑΙ ΣΑΣ!».^[ii]

Και ο ίδιος ο Ιονέσκο μάς εξηγεί ότι το σημείο απ’ όπου ξεκίνησε «Ο ρινόκερος» είναι η αντίδραση του συγγραφέα Ντενί ντε Ρουζμόν όταν βρέθηκε το 1938 σε μια συγκέντρωση του Χίτλερ στη Νυρεμβέργη, οπότε και το πλήθος ούρλιαζε σαν τρελό υπέρ του σκοτεινού εκείνου ανθρώπου, ενώ ο συγγραφέας αντιστέκονταν αυθεντικά και βαθιά σε αυτήν τη μαζική υστερία.

«Ο ρινόκερος» είναι έργο αντιναζιστικό, αλλά ταυτόχρονα, όπως και πάλι μας λέει ο ίδιος ο Ιονέσκο, έργο αντίστασης κατά της παραπληροφόρησης της κάθε προπαγάνδας, έργο ενάντια στην παράλογη «λογική» και στα ψέματα που μας σερβίρουν οι κυρίαρχοι, που μας καθοδηγούν, εκείνοι που αποκτηνώνουν τους ανθρώπους κι ύστερα τους καταντάνε σκλάβους.^[iii]

Έργο διαχρονικό και ιδιαίτερα επίκαιρο στην εποχή μας, όπου η σύγχρονη ρινοκεριάδα κινδυνεύει να γίνει ένα από τα θεμελιακά στηρίγματα του κρατούντος παραλογισμού, που θέλει οι λαοί της ανθρωπότητας ολάκερης και όχι μόνον ο δικός μας να οδηγούνται προς τα πίσω αντί προς τα μπρος.

Και όταν γίνεται λόγος για σύγχρονη ρινοκεριάδα, κυριολεκτώ υπό την έννοια της παραίτησης των ανθρώπων από την ουσία του ανθρώπου, και πιο ειδικά από τη δυνατότητα απεριορίστης

ανάπτυξής τους, κάτι που αποτελεί οντολογικό χαρακτηριστικό του ανθρώπου, που τον κάνει να διαφέρει από τους υπόλοιπους ζώντες οργανισμούς.

Διότι τι άλλο σημαίνει από παραίτηση από αυτό το ανθρώπινο χαρακτηριστικό η αποδοχή, δίχως μάλιστα σοβαρή αντίσταση, της χειροτέρευσης των συνθηκών ζωής, αντί της βελτίωσης τους; Τι άλλο σημαίνει η παραπέρα παρεμβολή πρόσθετων εμποδίων για την εκδήλωση της ανθρώπινης δραστηριότητας, αντί της αξιοποίησης των δυνατοτήτων που προσφέρονται για ανεμπόδιση εκδήλωσή της; Τι άλλο σημαίνει η αποδοχή της επιβολής πρόσθετων καταναγκασμών αντί της άρσης των ήδη υπαρχόντων;

Με άλλα λόγια, εκείνο που υποστηρίζω είναι ότι, αν τελικά αποδεχτούμε και μάλιστα αμαχητί τα μέτρα που λαμβάνονται εναντίον μας στο όνομα της αντιμετώπισης της κρίσης του συστήματος, αποδεχόμαστε στην ουσία την παραπέρα αποκτήνωσή μας, αποδεχόμαστε όχι μόνον να συνεχίζουμε να βαδίζουμε στην προϊστορία της ανθρωπότητας και να μην περνάμε στην ιστορία της, αλλά ακόμη και στο πλαίσιο αυτής της προϊστορίας να κάνουμε βήματα προς τα πίσω, βήματα αποκτήνωσης αντί βήματα εξανθρωπισμού.

Όσοι, λοιπόν, έχουμε σαφή αντίληψη του τι διακυβεύεται, όσοι αρνούμαστε να μετατραπούμε σε ρινόκερους, έχουμε υποχρέωση όχι μόνον να αντισταθούμε σθεναρά οι ίδιοι στη ρινοκεριάδα, όχι μόνον εμείς οι ίδιοι να κραυγάσουμε με όλη μας τη δύναμη τη βούλησή μας να παραμείνουμε άνθρωποι, αλλά ακόμη έχουμε υποχρέωση όχι να πολεμήσουμε ενάντια σε όλο τον κόσμο όπως μας καλούν να πράξουμε ο Ιονέσκο, αλλά και ο Νίτσε, αλλά μαζί με όλο τον κόσμο. Έχουμε υποχρέωση να βγούμε από το καβούκι μας και να βουτήξουμε βαθιά στο σπήλαιο των δεσμοτών του Πλάτωνα, των μόνων ικανών να οδηγήσουν μαζί με τη δική τους απελευθέρωση-χειραφέτηση, σ' εκείνην όλων των ανθρώπων.

[i] Ευγένιου Ιονέσκο, «Ο ρινόκερος», μετάφραση Γιώργος Πρωτοπαπάς, Εκδόσεις Δωδώνη, 1992.

[ii] Στο ίδιο, σελίδα 198.

[iii] Στο ίδιο, σελίδες 14-15.

